

मराठी दैनिक

मराठी एकीकरण

मराठी मायबोलीचा अभिमान जोपासणारे एकमेव पत्र

○संपादक : डॉ. श्री. दिपक मोरेश्वर नाईक

○उप संपादिका : .सौ. प्रीती दिपक नाईक ○कार्यकारी संपादक : श्री. विनोद दशरथ मेंडे

बातमीपत्र

● वर्ष-०५ ● अंक-२७६ ● मुंबई, शनिवार, ०९ मे २०२६ ● पृष्ठ-८ ● मूल्य-५ रु.

MARATHI EKIKARAN BATMIPATRA

साध्या वेशातील पोलीस, विनाचिन्हांकित गाड्या अन रात्री छापा; TCS प्रकरणातील मास्टरमाइंड निदा खानच्या अटकेची इनसाईड स्टोरी

■ बातमी / लेख, प्रीती दिपक नाईक

नाशिकमधील टीसीएस कंपनीमधील धर्मांतर प्रकरणातील आरोपी निदा खानला चार दिवसांची पोलीस कोठडी सुनावण्यात आली आहे. निदा गरोदर असल्याने तिच्या आईला दोन वेळेस भेटण्याची परवानगी न्यायालयाने दिली आहे. पोलीस कोठडी दरम्यान दररोज सकाळी ११ ते ११:१५ वाजता आणि सायंकाळी ५ ते ५:१० ह्या दररोज दोन वेळेस आईला भेटण्याची न्यायालयाने परवानगी दिली आहे. गेल्या ४० दिवसांपासून फरार असलेल्या निदा खानला छत्रपती संभाजीनगरमधून अटक करण्यात आली. मध्यरात्री अटकेची कारवाई केल्यानंतर पोलीसांनी आज (८ मे) नाशिकरोड न्यायालयात हजर केले. न्यायालयाने निदा खानला ११ मे पर्यंत चार दिवस पोलीस कोठडी सुनावली. ४० दिवसांच्या पळवणीचा अखेर

अंत दरम्यान, निदाच्या ४० दिवसांच्या पळवणीचा अखेर अंत झाला आहे. नाशिक आणि छत्रपती संभाजीनगर पोलीसांनी राबवलेल्या एका अत्यंत गुप्त आणि वेगवान मोहिमेत निदा खानला छत्रपती संभाजीनगरच्या नारेगाव परिसरातून बेड्या टोकण्यात आल्या. निदाने अटकेपासून वाचण्यासाठी अत्यंत नियोजनबद्धरीत्या छत्रपती संभाजीनगरमधील नारेगाव परिसरातील कौसर कॉलनी निवडली होती. हे लोकेशन इतके दुर्गम होते की, ती ज्या इमारतीत लपली होती, तिच्या आजूबाजूला लांबवर एकही घर नव्हते. वर्दळ नसलेला हा निर्जन भाग असल्याने कोणालाही संशय येण्याची शक्यता नव्हती. अटकपूर्व जामिनासाठी शर्थीचे प्रयत्न दरम्यान, निदा खानने गरोदर असल्याचे वैद्यकीय प्रमाणपत्र सादर करून अटकपूर्व जामिनासाठी शर्थीचे प्रयत्न केले होते. मात्र, नाशिक

TCS प्रकरणातील मास्टरमाइंड निदा खानच्या अटकेची इनसाईड स्टोरी

जिल्हा न्यायालयाने तिचा जामीन फेटाळला. जामीन फेटाळल्यानंतर अवघ्या तीन दिवसांत पोलीसांनी ही मोठी कारवाई केली. नाशिकमधील बहुचर्चित टीसीएस धर्मांतर, लैंगिक शोषण आणि मानसिक छळ प्रकरणातील मुख्य सूत्रधार निदा खान हिच्या ४० दिवसांच्या पळवणीचा अखेर अंत झाला आहे. नाशिक आणि

छत्रपती संभाजीनगर पोलीसांनी राबवलेल्या एका अत्यंत गुप्त आणि वेगवान मोहिमेत निदा खानला छत्रपती संभाजीनगरच्या नारेगाव परिसरातून बेड्या टोकण्यात आल्या. या अटकेचा घटनाक्रम आता समोर आला आहे. निदा खानने अटकेपासून वाचण्यासाठी अत्यंत नियोजनबद्धरीत्या छत्रपती संभाजीनगरमधील नारेगाव

परिसरातील कौसर कॉलनी निवडली होती. हे लोकेशन इतके दुर्गम होते की, ती ज्या इमारतीत लपली होती, तिच्या आजूबाजूला लांबवर एकही घर नव्हते. वर्दळ नसलेला हा निर्जन भाग असल्याने कोणालाही संशय येण्याची शक्यता नव्हती. नाशिक पोलीसांच्या एसआयटी तपासात तांत्रिक माहितीच्या आधारे निदा

अशी झाली निदा खानला अटक

नाशिक पोलीसांच्या एसआयटी तपासात तांत्रिक माहितीच्या आधारे निदा खान संभाजीनगरमध्ये असल्याची खात्री पटली. यानंतर नाशिक आणि छत्रपती संभाजीनगर पोलीसांनी संयुक्त कारवाईचे नियोजन केले. पोलीसांनी सलग दोन दिवस त्या संशयास्पद इमारतीवर लांबून नजर ठेवली. आरोपीला संशय येऊ नये म्हणून पोलीसांनी गणवेश टाळून साध्या वेशातील पथके तैनात केली होती. कारवाईसाठी सरकारी गाड्यांचा वापर न करता, खासगी आणि विनाचिन्हांकित वाहनांचा वापर करण्यात आला. निदा खान घरात असल्याची खात्री पटताच रात्री पोलीसांनी नियोजनबद्धरीत्या छापा टाकला आणि निदा खानला ताब्यात घेतले.

खान संभाजीनगरमध्ये असल्याची खात्री पटली. यानंतर नाशिक आणि छत्रपती संभाजीनगर पोलीसांनी संयुक्त कारवाईचे नियोजन केले. पोलीसांनी सलग दोन दिवस त्या संशयास्पद इमारतीवर लांबून नजर ठेवली. आरोपीला संशय येऊ नये म्हणून पोलीसांनी गणवेश टाळून साध्या वेशातील पथके तैनात केली होती. कारवाईसाठी सरकारी गाड्यांचा वापर न करता, खासगी आणि विनाचिन्हांकित वाहनांचा वापर करण्यात आला. निदा खान घरात असल्याची खात्री पटताच छापा टाकला आणि निदा खानला ताब्यात घेतले. या प्रकरणातील सर्वात धक्कादायक खुलासा म्हणजे निदा खानला लपवण्यासाठी MIM नगरसेवक मतीन पटेल यांनी मदत केली होती. मतीन पटेलने दोन

महिन्यांपूर्वीच कौसर पार्क येथे एक घर विकत घेतले होते, याच घरात त्याने निदा आणि तिच्या कुटुंबाला (आई, वडील, भाऊ आणि आल्या) आश्रय देण्यात आला होता. पोलीसांनी मतीन पटेलला मोबाईल जप्त केला असून, त्यांनाही या गुन्ह्यात सहआरोपी करण्यात आले आहे. दरम्यान, निदा खानने गरोदर असल्याचे वैद्यकीय प्रमाणपत्र सादर करून अटकपूर्व जामिनासाठी शर्थीचे प्रयत्न केले होते. मात्र, नाशिक जिल्हा न्यायालयाने तिचा जामीन फेटाळला. जामीन फेटाळल्यानंतर अवघ्या तीन दिवसांत पोलीसांनी ही मोठी कारवाई केली. निदा खानला आज नाशिक न्यायालयात हजर केले जाणार आहे. याच प्रकरणात अटकेत असलेले इतर आरोपी शहररुख कुरेशी आणि रशा मेमन यांचीही चौकशी सुरु आहे. आता या प्रकरणात आणखी काय समोर येणार? हे पाहणे महत्त्वाचे ठरणार आहे.

१४ दरडप्राण भागांतील रहिवाशांना नोटीस; मान्सूनपूर्व महापालिकेची हालचाल, नागरिकांना सुरक्षित स्थळी जाण्याचे आवाहन

■ ठाणे । प्रतिनिधी,

मान्सून अवघ्या काही दिवसांवर येऊन ठेपला असताना ठाणे महानगरपालिका प्रशासनाने शहरातील दरडप्राण भागांमध्ये राहणाऱ्या नागरिकांच्या सुरक्षेसाठी हालचाली सुरु केल्या आहेत. डोंगर उतार, टेकड्यांच्या पायथ्याशी तसेच नाल्यालगत उभारलेल्या वस्त्यांमधील रहिवाशांना घरे खाली करण्याच्या नोटीस बजावण्याची प्रक्रिया सुरु करण्यात आली असून, पावसाळ्यापूर्वी सुरक्षित स्थळी स्थलांतर करण्याचे आवाहन प्रशासनाकडून करण्यात येत आहे. मात्र, अनेक वर्षांपासून सुरु असलेल्या या इश्यांकडे दुर्लक्ष होत असल्याने यंदाही हजारो नागरिक जीव धोक्यात घालून त्याच ठिकाणी वास्तव्यास असल्याचे चित्र आहे. महापालिकेमार्फत दरवर्षी मान्सूनपूर्व तयारीचा आढावा घेतला जातो. यंदा १६ एप्रिल रोजी झालेल्या विशेष

बैठकीत शहरातील भूखलनाचा धोका असलेल्या परिसरांची माहिती संकलित करण्यात आली. विशेषतः डोंगर उतारांच्या झोपड्या आणि नाल्यांच्या कडेला वसलेल्या वस्त्यांवर प्रशासनाने लक्ष केंद्रित केले आहे. त्यानंतर संबंधित प्रभाग समित्यांना धोकादायक भागातील नागरिकांना नोटीस देऊन घरे रिक्त करण्याचे आदेश देण्यात आले आहेत. दरम्यान, यापूर्वी अशा दुर्घटनांमध्ये

अनेकांना जीव गमवावा लागला आहे. १७ जुलै २०२१ रोजी घोलाई नगर येथे दरड कोसळून भीषण दुर्घटना घडली होती. या घटनेत पाच जणांचा मृत्यू झाला होता. त्या दुर्घटनेनंतर प्रशासनाने विविध उपाययोजनांची घोषणा केली होती. मात्र, चार वर्षांनंतरही अनेक कुटुंबे त्याच धोकादायक भागांमध्ये राहून असल्याचे वास्तव समोर आले आहे. महापालिकेच्या अधिकाऱ्यांचे म्हणणे आहे की, सुरक्षेच्या दृष्टीने नागरिकांनी

मान्सूनपूर्व सुरक्षेच्या उपाययोजनांचा भाग म्हणून संबंधित प्रभाग समित्यांना दरडप्राण भागातील रहिवाशांना नोटीस बजावण्याच्या सूचना देण्यात आल्या आहेत. त्यानुसार सहाय्यक आयुक्तांकडून नोटीस देण्याची प्रक्रिया सुरु करण्यात आली आहे.

गजानन गोदपुरे, उपायुक्त ठाणे महापालिका

डोकाडियांच्या घरात सापडलेलं औषध उंदीर मारण्याचं नव्हतंच, कलिंगड खाऊन मृत्यूप्रकरणात पुन्हा दिवस्ट

■ मुंबई। प्रतिनिधी,

मुंबईतील पायथी परिसरात डोकाडिया कुटुंबातील चारही सदस्यांचा संशयास्पद मृत्यू झाल्याची घटना समोर आली होती. या प्रकरणी आतापर्यंतची सर्वात मोठी माहिती समोर आली आहे. काल उंदीर मारण्याच्या औषधाचे चोर्चाचा मृत्यू झाल्याची धक्कादायक माहिती समोर आली होती. त्यानंतर आज या प्रकरणा संदर्भातील आणखी महत्त्वाची माहिती समोर आली आहे. डोकाडिया कुटुंबियांच्या घरातून सापडलेलं उंदराच औषध हे उंदीर मारण्याचं नसून उंदीर पळवण्याचं आहे. उंदीर पळवण्याच्या औषधात झिंक फॉस्फाइड नसल्याची माहिती पोलीसांनी दिली आहे. त्यामुळ आता पायथीतील

चोर्चाच्या मृत्यू प्रकरणी नवीन दिवस्ट समोर आला आहे. उंदीर पळवण्याच्या औषधात झिंक फॉस्फाइड नसल्याची माहिती पायथीची चोर्चाच्या मृत्यू प्रकरणी नवीन दिवस्ट समोर आला आहे. डोकाडिया कुटुंबियांच्या घरातून सापडलेलं उंदराच औषध उंदीर मारण्याचं नसून उंदीर पळवण्याचं असल्याचं समोर आलं आहे. उंदीर पळवण्याच्या औषधात झिंक फॉस्फाइड नसल्याची माहिती पोलीसांनी दिली आहे. डोकाडिया यांच्या घरात सापडलेला उंदीर पळवण्याचं औषध नैसर्गिक पेपरमिंट-आधारित द्रव्य असल्याची माहिती देण्यात आली आहे. तर चोर्चाच्याही शरीरातून तसेच कलिंगडाच्या नमुन्यात फॉस्फाइड नसल्याची माहिती पोलीसांनी दिली आहे. त्यामुळ आता पायथीतील

धुळीच्या वादळाचा तडाखा; ठाणे, डोंबिवली, कल्याणमध्ये अचानक हवामान बदल

■ मुंबई। प्रतिनिधी,

राज्यभरात गुरुवारी अचानक हवामानात मोठे बदल झाले आणि मुंबई, ठाणे, कल्याण-डोंबिवली भागात दुपारनंतर वादळी वारे आणि प्रचंड लोट उमळल्याने दृश्यमानता कमी झाली असून वाहनचालकांना कसरत करावी लागत आहे. ठाणे जिल्हासह कल्याण, डोंबिवली परिसरात मोठ्या प्रमाणात वारा सुटला. त्याचबरोबर काळेखरी आणि मुंबईच्या एपीएमसी फळ बाजारातून अत्यंत संतापजनक आणि धक्कादायक प्रकार समोर आला आहे. आंबे कुत्रिरीत्या पिकवण्यासाठी घातक रसायनांचा वापर केला जात असल्याचे उघडकीस आले आहे. यामुळे अन्न सुरक्षेचा प्रश्न पुन्हा ऐरणीवर आला आहे. आपण खातो तो आंबा नैसर्गिक आहे की केमिकलचा? असा प्रश्न आता सर्वसामान्य ग्राहकांच्या मनात निर्माण झाला आहे. मिळालेल्या माहितीनुसार, एका जागरूक ग्राहकाला बाजारात काही व्यापारी उघडपणे आंब्यांवर रसायनांची फवारणी करत असल्याचे दिसून आले. हा प्रकार लक्षात येताच संबंधितांनी अन्न व औषध प्रशासनाला माहिती दिली. त्यानंतर तक्रार आणि अडवट प्रशासन तात्काळ एक्शन मोड मध्ये आले. संयुक्त पथकाने बाजारात धडक कारवाई करत संशयित व्यापाऱ्यांच्या गाड्यांवर छापे टाकले आणि आंब्यांचे नमुने जात केले. सध्या हे नमुने प्रयोगशाळेत तपासणीसाठी पाठवण्यात आले आहेत. अडवट आल्यानंतर दोषींवर कठोर कार्यदेशीर कारवाई केली जाईल, असे अधिकाऱ्यांनी स्पष्ट केले आहे. मात्र, या घटनेमुळे बाजारातील फळांच्या गुणवत्तेबाबत गंभीर शंका उपस्थित झाल्या आहेत. उन्हाळ्याच्या हंगामात बाजारात विविध प्रकारचे आंबे मोठ्या प्रमाणावर विक्रीस येतात आणि ग्राहकही आवडीने ते खरेदी करतात. मात्र, केमिकल वापरून पिकवलेल्या आंब्यांमुळे आरोग्यावर गंभीर परिणाम होऊ शकतो. त्यामुळे ग्राहकांमध्ये भीतीचे वातावरण निर्माण झाले आहे. आपण जे खातो ते खरोखर सुरक्षित आहे का? हा प्रश्न आता अधिक तीव्र झाला आहे. दरम्यान, नैसर्गिक आणि रासायनिक आंब्यांमधील फरक ओळखणेही महत्त्वाचे ठरत आहे. नैसर्गिकरीत्या पिकलेल्या आंब्यांचा रंग एकरसरखा नसतो; त्यात हिरवट-पिवळ्या छटा दिसतात. अशा आंब्याला गोड सुगंध असतो आणि तो हातात घेतल्यावर सर्व बाजूंनी मऊ लागतो. उलट, केमिकलने पिकवलेला आंबा पूर्णपणे गडद पिवळा दिसतो. त्याला नैसर्गिक वास नसतो किंवा औषधासारखा वास येतो. बाहेरून मऊ वाटणारा हा आंबा आतून कडक असण्याची

नागरिकांची मोठी तारांबळ उडाली. या वाऱ्यांबरोबरच शहरात धुळीचे प्रचंड लोट उमळल्याने दृश्यमानता कमी झाली असून वाहनचालकांना कसरत करावी लागत आहे. ठाणे जिल्हासह कल्याण, डोंबिवली परिसरात मोठ्या प्रमाणात वारा सुटला. त्याचबरोबर काळेखरी आणि मुंबईच्या एपीएमसी फळ बाजारातून अत्यंत संतापजनक आणि धक्कादायक प्रकार समोर आला आहे. आंबे कुत्रिरीत्या पिकवण्यासाठी घातक रसायनांचा वापर केला जात असल्याचे उघडकीस आले आहे. यामुळे अन्न सुरक्षेचा प्रश्न पुन्हा ऐरणीवर आला आहे. आपण खातो तो आंबा नैसर्गिक आहे की केमिकलचा? असा प्रश्न आता सर्वसामान्य ग्राहकांच्या मनात निर्माण झाला आहे. मिळालेल्या माहितीनुसार, एका जागरूक ग्राहकाला बाजारात काही व्यापारी उघडपणे आंब्यांवर रसायनांची फवारणी करत असल्याचे दिसून आले. हा प्रकार लक्षात येताच संबंधितांनी अन्न व औषध प्रशासनाला माहिती दिली. त्यानंतर तक्रार आणि अडवट प्रशासन तात्काळ एक्शन मोड मध्ये आले. संयुक्त पथकाने बाजारात धडक कारवाई करत संशयित व्यापाऱ्यांच्या गाड्यांवर छापे टाकले आणि आंब्यांचे नमुने जात केले. सध्या हे नमुने प्रयोगशाळेत तपासणीसाठी पाठवण्यात आले आहेत. अडवट आल्यानंतर दोषींवर कठोर कार्यदेशीर कारवाई केली जाईल, असे अधिकाऱ्यांनी स्पष्ट केले आहे. मात्र, या घटनेमुळे बाजारातील फळांच्या गुणवत्तेबाबत गंभीर शंका उपस्थित झाल्या आहेत. उन्हाळ्याच्या हंगामात बाजारात विविध प्रकारचे आंबे मोठ्या प्रमाणावर विक्रीस येतात आणि ग्राहकही आवडीने ते खरेदी करतात. मात्र, केमिकल वापरून पिकवलेल्या आंब्यांमुळे आरोग्यावर गंभीर परिणाम होऊ शकतो. त्यामुळे ग्राहकांमध्ये भीतीचे वातावरण निर्माण झाले आहे. आपण जे खातो ते खरोखर सुरक्षित आहे का? हा प्रश्न आता अधिक तीव्र झाला आहे. दरम्यान, नैसर्गिक आणि रासायनिक आंब्यांमधील फरक ओळखणेही महत्त्वाचे ठरत आहे. नैसर्गिकरीत्या पिकलेल्या आंब्यांचा रंग एकरसरखा नसतो; त्यात हिरवट-पिवळ्या छटा दिसतात. अशा आंब्याला गोड सुगंध असतो आणि तो हातात घेतल्यावर सर्व बाजूंनी मऊ लागतो. उलट, केमिकलने पिकवलेला आंबा पूर्णपणे गडद पिवळा दिसतो. त्याला नैसर्गिक वास नसतो किंवा औषधासारखा वास येतो. बाहेरून मऊ वाटणारा हा आंबा आतून कडक असण्याची

अंधेरीतील टी-२ मेट्रो स्थानकात आग; मुंबई मेट्रोच्या अॅक्वा लाईनवरील सेवा काही काळ ठप्प; जीवितहानी नाही; धूर पसरल्याने प्रवाशांची तातडीने सुटका

■ मुंबई। प्रतिनिधी,

मुंबईच्या अंधेरी (पूर्व) येथील भूमिगत टी-२ विमानतळ मेट्रो स्थानकात बुधवारी दुपारी ४.१० वाजताच्या सुमारास आग लागल्याची घटना घडली. या घटनेनंतर खबरदारीचा उपाय म्हणून प्रवाशांना तातडीने बाहेर काढण्यात आले असून, कोणीही जखमी झाले नाही. अग्निशमन अधिकाऱ्यांनी दलाच्या दिलेल्या माहितीनुसार, मेट्रो स्थानकातील तांत्रिक खोलीत

आग लागली होती. घटनेची माहिती मिळताच दुपारी ४.१३ वाजता अग्निशमन दलाच्या तीन गाड्या आणि दोन जम्बो टँकर घटनास्थळी दाखल झाले आणि त्यांनी ४.३० पर्यंत आगीवर नियंत्रण मिळवले. स्थानकात दाट धूर पसरल्यामुळे अग्निशमन दलाच्या जवानांना श्वसनयंत्राचा वापर करावा लागला. या घटनेमुळे मेट्रो अॅक्वा लाईन ३ च्या भुयारी मार्गावरील आर जेव्हीएलआर आणि कफ परेड दरम्यानची मेट्रो सेवा

काही काळ विस्कळीत झाली होती. मुंबई मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लिमिटेड'ने या घटनेला किरकोळ धुराची घटना असल्याचे म्हटले आहे. छत्रपती

शिवाजी महाराज आंतरराष्ट्रीय विमानतळ टी-२ स्थानकावरील परिस्थिती आटोक्यात आणण्यात आली असून, खबरदारीचा उपाय

म्हणून काही काळ गाड्या या स्थानकावर थांबल्या नाहीत. सहार रोड आणि आर स्थानकांदरम्यानच्या सेवेवर तात्पुरता परिणाम झाला होता, मात्र सर्व आवश्यक सुरक्षा प्रोटोकॉल पाळण्यात आले असून आता सामान्य सेवा पूर्ववत करण्यात आली आहे. आगीचे नेमके कारण अद्याप समजू शकलेले नाही. याआधी नोव्हेंबर २०२४ मध्ये बीकेसीतील भूमिगत मेट्रो स्थानकाच्या तळवरात आग लागली होती.

कर्चयाने भरलेल्या नाल्यात क्रिकेटचा खेळ

■ कल्याण। प्रतिनिधी,

पावसाळ्या तोंडावर आला असून कल्याण डोंबिवली महानगरपालिका क्षेत्रात अद्यापही मोठ्या नाल्यांच्या नालेसफाईला सुरवात न झाल्याने या नाल्यांमध्ये मोठ्या प्रमाणात कचरा साचला आहे. परिसरातील जरीमरी नाल्यात देखील कचरा साचल्याने या नाल्याला डम्पिंग ग्राउंडचे स्वरूप प्राप्त झाले असून साचलेल्या या कचऱ्यात क्रिकेट खेळत मनसरेने केडीएमसीच्या नालेसफाईची पोलखोल केली

आहे. लवकरात लवकर नालेसफाई न झाल्याने महापौर दालनात कचरा टाकण्याचा इशारा मनसरेचे विभाग अध्यक्ष कपिल पवार यांनी दिला आहे. पॅनल क्रं ९ मल्हार नगर परिसरातील गणेश नगर, जोशी बाग, जरीमरी तसेच झुंजारवा

मार्केट येथून जाणारा मोठा नाला कचराने पूर्णपणे भरला आहे. परंतु पहिले या नाल्यात जेसीबी किंवा पोकलेनद्वारे नाले साफ होत होते. परंतु नाल्यावरील अनधिकृत बांधकामामुळे हे गेल्या दोन ते तीन वर्षांपासून शक्य होत नाही. पावसाळ्याआधी या नाल्यातील गाळ कशा पद्धतीने काढला जाईल, हा प्रश्न आहे. हे नाले वेळेवर साफ न झाल्यास जोशीबाग, मल्हार नगर, गणेश नगर, चिखले बाग या परिसरात पावसाळ्यात पूर परिस्थिती निर्माण होऊ शकते.

संपादकीय

दिपक मोरेश्वर नाईक

नियोजनशून्यतेला टँकरची ठिगळपट्टी

मे महिन्याच्या उन्हाणे यंदा जमिनीबरोबर राज्याच्या कारभारातील पोकळ दाव्यांनाही चटके दिले आहेत. एकीकडे उष्णतेची लाट अंग भाजत आहे, तर दुसरीकडे महाराष्ट्रातील हजारो गावांची तहान आता आकाशाकडे नाही, तर टँकरच्या चाकाकडे लागली आहे. राज्यातील सुमारे 1600 गावे आणि वाड्यावस्त्यांना तब्बल 466 टँकरच्या माध्यमातून पाणीपुरवठा केला जात आहे, ही बाब राज्याच्या जलव्यवस्थापनाच्या अय्यश्याची जाहीर कबुली आहे. धरणांतील पाणीसाठी 37 टक्क्यांवर येऊन ठेपला आहे आणि कोयना धरणासारख्या राज्याच्या ऊर्जा-नाडीतील जलसाठाही चुतुथांशावर आल्याने परिस्थिती कठीं गंभीर आहे, याची जाणीव होत. महाराष्ट्रासारख्या प्रगत राज्यात पाण्यासाठी गावागावी टँकर धावणे हे अनेक दशकांच्या दुर्लक्षाचे, राजकीय बेफिकरीचे आणि नियोजनशून्य विकासाचे फलित आहे. महाराष्ट्रात दरवर्षी पाऊस पडतो, पण तो साठवला जात नाही. निसर्ग पाणी देण्यात कंजूष नाही; मात्र शासन ते जपण्यात अपयशी ठरले आहे. राज्यातील अनेक भागांत सरासरीपेक्षा चांगला पाऊस होऊनही उन्हाळा आला की पाणीटंचाईचे संकट उभे ठाकते. कारण पावसाचे पाणी जमिनीत मुरवण्याऐवजी ते वाहून जाऊ दिले जाते. जलसंधारणाच्या योजना कागदावर रंगवल्या जातात; प्रत्यक्षात मात्र तलाव गाळणे भरलेले, नाले अतिक्रमणांनी बुजलेले आणि विहिरी कोरड्या पडलेल्या दिसतात. ह्यजलयुक्त शिवारहसाराख्या योजनांचे मोठा गाजावाजा झाला, हजारा कोटी रुपये खर्च झाल्याचे दावे झाले; पण आजही मराठवाडा, विदर्भ, खानदेश आणि पश्चिम महाराष्ट्रातील अनेक गावे टँकरवर अवलंबून असतील, तर त्या योजनांची परिणामकारकता प्रश्नांकित ठरते. पाणीटंचाईचे मूळ केवळ कमी पावसात नाही, तर पाण्याच्या अन्याय्य आणि बेजबाबदार वापरातही आहे. महाराष्ट्रातील उपलब्ध पाण्यापैकी तब्बल 70 ते 80 टक्के पाणी शेतीसाठी वापरले जाते. त्यातही उसासारख्या अतिपाणीखाऊ पिकाला प्राधान्य दिले जाते. मराठवाड्यासारख्या कोरडवाहू भागात ऊस कारखानदारीचा विस्तार हा जलनियोजनाच्या विरोधातील सर्वांत मोठा विनोद आहे. एका बाजूला शेतकरी आणि सामान्य नागरिक पाण्यासाठी वगण फिरत असताना दुसऱ्या बाजूला राजकीय पाठवळ असलेल्या साखर कारखान्यांना मुबलक पाणी उपलब्ध करून दिले जाते. पाण्याचे हे राजकारणच आजच्या संकटाला कारणीभूत ठरले आहे. पाणी हे जीवनाचे साधन राहिले नसून सत्ता आणि पैशाचे हत्यार बनले आहे. शहरांतील परिस्थितीही फार वेगळी नाही. नागरीकरणाच्या वाढत्या वेगाने पाण्याची मागणी प्रचंड वाढली; पण त्या प्रमाणात जलस्रोत निर्माण झाले नाहीत. महानगरांमध्ये पाईपलाईनमधून होणारी पाण्याची गळती, अनधिकृत वापर आणि असमान वितरण यामुळे मोठ्या प्रमाणावर पाणी वाया जाते. काही शहरांत दररोज लाखो लिटर पाणी गळतीमुळे नाल्यात जाते, तर उपनगरांतील नागरिकांना पाठवड्यातून एकदा पाणी मिळते. पाणीपुरवठा हा मूलभूत हक्क असताना तो आज नशिवाचा खेळ ठरत चालला आहे. राज्य सरकारकडून दरवर्षी उन्हाळ्यापूर्वी जलआरखड्यांचे दावे केले जातात. बैठकामध्ये सादरीकरण होतात, अधिकाऱ्यांच्या फेफडट्यांचे फोटो प्रसिद्ध होतात; पण उन्हाळा सुरू झाला की पुन्हा टँकर, दुष्काळ आणि तहान यांचीच पुनरावृत्ती दिसते. प्रशासनाचे नियोजन इतके कमकुवत आहे की, एप्रिलच्या चौथ्या आठवड्यात 321 असलेले टँकर काही दिवसांतच 466 वर जातात आणि सरकारला त्याचे आश्चर्य वाटते. हवामान बदल, उष्णतेच्या लाटा आणि कमी होणारे जलसाठे यांची माहिती आधीपासून असताना सरकारने पूर्वतयारी का केली नाही? जलसंकट हे अचानक कोसळलेले वादळ नाही; ते हळूहळू वाढणारे संकट आहे. तरीही प्रत्येक वर्षी प्रशासनाची धावपळ शेवटच्या क्षणीच का सुरू होते? पाणीपुरवठा विभागाच्या योजना अनेकदा घोषणापुरत्याच मर्यादित राहतात. ग्रामीण भागात पाईपलाईन टाकल्या जातात; पण त्यात पाणीच नसते. कोट्यवधींच्या योजनांचे भूमिपूजन होते; पण त्या पूर्णत्वाला जात नाहीत. काही ठिकाणी जलशुद्धीकरण प्रकल्प उभे राहतात; पण वीजेअभावी बंद पडतात. गावागावांत नळजोडण्या दिल्याचा गाजावाजा होतो; मात्र नळतून पाणी येत नसल्याने महिलांना पाण्या विहीरींवर रांगा लावाव्या लागतात. ह्यहर घर जलह्क्या घोषणा वास्तवाच्या धुळीत हरवतात. योजनांचे केंद्रबिंदू लोकांचा पाणीहक्क नसून टेकेदारी आणि राजकीय प्रसिद्धी बनल्याने हा प्रश्न अधिक विकट झाला आहे. याहूनही गंभीर बाब म्हणजे पाण्याच्या प्रश्नाकडे अजूनही आपत्कालीन समस्येप्रमाणे पाहिले जाते; दीर्घकालीन धोरण म्हणून नाही. टँकर पाठवणे हा उपाय असू शकतो, पण ते उत्तर नाही. टँकर म्हणजे प्रशासनाच्या अपयशावर मारलेली तात्पुरती फुंकर. पाण्याचा प्रश्न कायमस्वरूपी सोडवण्यासाठी जलसंधारण, भूजल पुनर्भरण, नदीजोड प्रकल्पांचे वैज्ञानिक पुनर्मूल्यांकन, पावसाच्या पाण्याचे संकलन आणि पीकपद्धतीतील बदल या सर्व बाबींवर कठोर निर्णय घ्यावे लागतील. ग्रामीण भागात छोटे बंधारे, शेततळी आणि पारंपरिक जलस्रोतांचे पुनरुज्जीवन याला प्राधान्य द्यावे लागेल. शहरांमध्ये रेनवॉटर हॉव्हिस्टिंग सक्तीचे करून त्याची प्रभावी अंमलबजावणी करावी लागेल. सांडपाण्याची पुनर्प्रक्रिया करून औद्योगिक वापरासाठी त्याचा पुनर्वापर वाढवणे अत्यावश्यक आहे. भविष्यातील सर्वांत मोठे आव्हान म्हणजे हवामान बदल. महाराष्ट्रात पावसाचे स्वरूप झपाट्याने बदलत आहे. कमी दिवसांत अतिवृष्टी आणि उर्वरित काळात दीर्घ कोरडेपण, हे नवीन वास्तव बनत आहे. त्यामुळे पारंपरिक जलनियोजन आता पुरेसे राहणार नाही. जलव्यवस्थापनाला हवामान बदलाच्या संदर्भात नव्याने आकार द्यावा लागेल. जलस्रोतांचे डिजिटल मॉनिंग, भूजल पातळीचे रिअल-टाईम निरीक्षण, जलवापराचे नियमन आणि स्थानिक स्वराज्य संस्थांना अधिक अधिकार देणे, या गोष्टी काळाची गरज बनल्या आहेत.

सोमनाथच्या रक्षणासाठी ज्यांनी आपल्या प्राणांची आहुती दिली आणि ज्यांनी त्याची वारंवार उभारणी केली, त्यांच्या संघर्षाचे आणि बलिदानाचे कधीही विस्मरण होणार नाही. असंख्य व्यक्तींनी सोमनाथचे वैभव परत मिळवून देण्यासाठी योगदान दिले आहे. यंदाच्या वर्षाच्या सुरुवातीला, मी सोमनाथ स्वाभिमान पर्वत सहभागी होण्यासाठी सोमनाथ येथे गेलो, सोमनाथच्या मंदिरावर झालेल्या पहिल्या हल्ल्याला एक हजार वर्षे पूर्ण झाल्याचे स्मरण म्हणून हे पर्व आयोजित करण्यात आले होते. आता येत्या ११ मे रोजी मी पुन्हा सोमनाथला जाणार आहे. भारताचे पहिले राष्ट्रपती डॉ. राजेंद्र प्रसाद यांच्या हस्ते, सोमनाथच्या पुनरुज्जीवित मंदिराचे उद्घाटन करण्यात आले होते, त्या घटनेला ७५ वर्षे होत असल्याच्या निमित्ताने तिथे उत्सव होणार आहे. अगदी सहा महिन्यांच्या आत सोमनाथ मंदिराशी संबंधित दोन महत्त्वाच्या घटनांचा साक्षीदार होण्याचे भाग्य मला लाभले असून, उद्भवस्त केलेल्या मंदिराच्या पुनरुज्जीवनाचा प्रवास म्हणजेच ज्योत्सना आणि विध्वंस ते सृजन असे म्हणतो, तसा हा प्रवास आहे. सोमनाथ आपल्याला एक सांस्कृतिक संदेश देतो. त्याच्यासमोरचा विशाल सागर कालातीत आहे, त्याच्या लाटा आपल्याला सांगतात... वादळे कितीही भयंकर असू देत, लाटा कितीही उंच उडसू दे, आपण त्यातूनही पुन्हा उभे राहू शकतो, सन्मानाने आणि ताकदीने! कितीही संकटे आली तरी लाटा किनाऱ्यापर्यंत पोहोचतात, अगदी तसेच, जनतेच्या आतील चैतन्य आणि विश्वास, कितीही पिढ्या गेल्या तरी तसाच कायम राहता, त्याला फार काळ दबाव ठेवता येत नाही.

आपल्या प्राचीन ग्रंथात सांगितले आहे : प्रभासं च परिक्रम्य पृथिवीक्रमसंभवम याचा अर्थ, या पवित्र प्रभासाची (सोमनाथ) प्रदक्षिणा संपूर्ण पृथ्वी प्रदक्षिणा घालण्याइतकी पवित्र आहे! भाविक येथे प्रार्थना आणि दर्शनासाठी येत असले, तरीही त्यांनी येथे एका संस्कृतीच्या कधीही न विझलेल्या ज्योतीचा अनुभव घेतला आहे, त्याची शाश्वतता त्यांनी अनुभवली आहे. साम्राज्ये उभी राहतात आणि लयाला जातात, लाटा बदलतात, युद्ध आणि क्रांतीच्या प्रदेशातून इतिहास आपली वाटचाल करत होता, तरीही सोमनाथ आपल्या आतील चेतनेमध्ये सदैव कुठेतरी जागे होते.

ही वेळ अशा सगळ्या अनाम अगणित लोकांचे स्मरण करण्याची आहे, जे हुकुमशाही अत्याचारांच्या विरोधात ठामपणे पाय रोवून उभे राहिले. लाकुलिशा आणि सोमा सरमन यांनी या प्रभासाचे रूपांतर तत्त्वज्ञानाच्या का मोठ्या केंद्रात केले. वल्लभीचे चक्रवर्ती महाराज धरामसेन चौथे यांनी, किल्येचे शक्तकर्तृव्ये येथे दुसरे मंदिर बांधले. भीमा देवी, जयपाल आणि आनंदपाल यांनीही आक्रमकाविरोधात लढून आपल्या संस्कृतीचे संरक्षण आणि संवर्धन केले. असे म्हटले जाते की, राजा भोजाने देखील मंदिराच्या जीर्णोद्धारसाठी

मदत केली. कर्णदिव आणि सिद्धराजा जयसिंह यांनीही गुजरातची राजकीय आणि सांस्कृतिक ताकद पुरुज्जीवित करण्यात महत्त्वाची भूमिका पार पाडली. भाव बृहस्पति, कुमारपाल, सोळंकी आणि पशुपत आचार्य यांनी या पवित्र स्थळाची पुनर्बांधणी करून तिथे पूजा अर्चना आणि शिक्षणाचे मोठे केंद्र उभारले. विशालदेव वाघेला आणि त्रिपुरांतक यांनी येथील बौद्धिक आणि आध्यात्मिक परंपरांचे संरक्षण केले. महिपालदेव आणि रा खंगार यांनी विध्वंसानंतर पुन्हा उपासना सुरू करण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावली. सध्या देशात ज्यांची ३०० वी जयंती साजरी केली जात आहे त्या अहिल्यादेवी होळकर यांनी अत्यंत प्रतिकूल काळातही भक्तीची परंपरा अखंड ठेवली. तसेच बडोद्याच्या गायकवाड यांनी यात्रेकरूंच्या हक्कांचे संरक्षण केले आणि अर्थातच, आपल्या भूमिने हमीरजी गोहिल आणि वेगदाजी भिल्ल यांसारख्या शूर व्यक्तिमत्त्वांना जन्म दिला, ज्यांचे बलिदान आणि शौर्य आजही सोमनाथच्या जिवंत स्मृतीचा भाग बनले आहे.

१९४० च्या दशकात, ज्यावेळी संपूर्ण भारतभरात स्वातंत्र्याची भावना जोर धरू लागली होती आणि सरदार पटेल यांच्यासारख्या उत्तुंग नेत्यांच्या नेतृत्वाखाली एका नवीन प्रजासत्ताकाचा पाया रचला जात होता, त्यावेळी सरदार पटेल यांना एक गोष्ट मनापासून अस्वस्थ करत होती... ती म्हणजे सोमनाथ मंदिराची दुरवस्था. एकदा दिवाळीचा सण असताना १३ नोव्हेंबर १९४७ रोजी, ते मंदिराच्या त्या भंग अवशेषांजवळ उभे राहिले आणि हाताच्या ओंजळीत समुद्राचे पाणी घेऊन ते म्हणाले होते की, या नववर्षाच्या (गुजराती) शुभदिनी असाही सोमनाथ मंदिराची पुनर्बांधणी केली जावी असा संकल्प केला आहे. पुन्हा सौराष्ट्रातील जनतेने, यासाठी जे शक्य आहे ते केले पाहिजे. हे एक पवित्र कार्य असून, यात सर्वांनी सहभागी व्हायला हवे. सरदार पटेल यांच्या त्या एका आवाहनाला केवळ गुजरातच नाही, तर संपूर्ण भारतातील जनतेने मोठ्या उत्साहाने प्रतिसाद

दिला. दुदैवाने, नियतीने मात्र सरदार पटेल यांना, त्यांनी अत्यंत तळमळीने जोपासलेले हे स्वप्न पूर्ण होताना पाहण्याची संधी दिली नाही. जीर्णोद्धार झालेल्या सोमनाथ मंदिराचे दरवाजे भाविकांसाठी उघडण्यापूर्वीच ते हे जग सोडून निघून गेले होते. असे असले तरी, प्रभास पाटणच्या त्या पवित्र किनाऱ्यावर त्यांचा प्रभाव सातत्याने जाणवत राहिला. के. एम. मुंशी यांनी सरदार पटेलाला हा संकल्प पुढे नेला, या कार्यात त्यांना नवानगरच्या जामसाहेबांनीही मोलाची साथ दिली. १९५१ मध्ये मंदिराचे काम पूर्ण झाले. त्यावेळी या सोहळ्यासाठी राष्ट्रपती डॉ. राजेंद्र प्रसाद यांना निमंत्रित करण्याचा निर्णय झाला. तत्कालीन पंतप्रधान पंडित नेहरू यांचा तीव्र विरोध असतानाही, डॉ. राजेंद्र प्रसाद या सोहळ्याला उपस्थित राहिले होते. त्यांच्या उपस्थितीमुळे हा सोहळा अधिकच खास आणि ऐतिहासिक ठरला.

आज मागे वळून पाहिल्यावर ऑक्टोबर २००१ मधल्या घडामोडी मला ठळकपणे आठवतात. त्यावेळी मी नुकतीच मुख्यमंत्री म्हणून जबाबदारी स्वीकारली होती. ३१ ऑक्टोबर २००१ रोजी, सरदार पटेल यांच्या जयंतीदिनी, सोमनाथ मंदिराचे दरवाजे उघडल्याच्या घटनेला ५० वर्षे पूर्ण झाल्यानिमित्त एका सोहळ्याचे आयोजन करण्याचा बहुमान गुजरात सरकारला मिळाला होता. योग्यायोगाने, त्यावेळी सरदार पटेल यांची १२५ वी जयंतीही साजरी केली जात होती. तत्कालीन पंतप्रधान अटल बिहारी वाजपेयी आणि तत्कालीन गृहमंत्री लालकृष्ण अडवाणी त्या सोहळ्याला उपस्थित राहिले होते.

डॉ. राजेंद्र प्रसाद ११ मे १९५१ रोजी केलेल्या आपल्या भाषणात म्हणाले होते की, ज्या गोष्टीवर अढळ श्रद्धा आणि प्रेम असते, ती कधीही नष्ट होऊ शकत नाही, हाच संदेश सोमनाथ मंदिर अडवाणी जगाला देत आहे. हे मंदिर सदैव लोकांच्या हृदयात जिवंत राहील, अशी कामनाही त्यांनी व्यक्त केली

होती. सोमनाथ मंदिराचा जीर्णोद्धार म्हणजे सरदार पटेल यांनी पाहिलेल्या स्वप्नाची पूर्ती आहे, पण आता तीच भावना पुढे नेत असताना आपण लोकांच्या जीवनात समृद्धी आणणे देखील तितकेच महत्त्वाचे असल्याचेही त्यांनी सांगितले होते. त्यांनी हे अत्यंत महत्त्वाचे आणि प्रेरणादायी संदेश आपल्या भाषणातून दिले होते.

गेल्या एका दशकाहून अधिक काळ आपण याच मार्गावर चालत आहोत. 'विकासही आणि वारसाही' या तत्वापासून प्रेरणा घेऊन, सोमनाथपासून काशीपर्यंत, कामाख्यापासून केदारनाथपर्यंत, अयोध्येपासून उज्जैनपर्यंत आणि त्र्यंबकेश्वरपासून श्रीशैलमपर्यंत, आमच्या चमूला आपल्या आध्यात्मिक केंद्रांचे पारंपरिक स्वरूप टिकवून ठेवत त्यांना अत्याधुनिक सोयीसुविधांनी सज्ज करण्याची संधी मिळाली, हे मी माझे भाग्य मानतो. संपर्कव्यवस्था सुधारण्याच्या प्रयत्नांमुळे अधिक लोकांना या केंद्रांना भेट देणे शक्य होत आहे. यामुळे स्थानिक अर्थव्यवस्थेला चालना मिळते, उपजीविकेचे पर्याय सुनिश्चित होतात आणि 'एक भारत, श्रेष्ठ भारत'ची भावना अधिक दृढ होते.

सोमनाथच्या रक्षणासाठी ज्यांनी आपल्या प्राणांची आहुती दिली आणि ज्यांनी त्याची वारंवार उभारणी केली, त्यांच्या संघर्षाचे आणि बलिदानाचे कधीही विस्मरण होणार नाही. भारताच्या विविध कानाकोपऱ्यांतील असंख्य व्यक्तींनी सोमनाथचे वैभव परत मिळवून देण्यासाठी योगदान दिले आहे. त्यांनी भारताचा प्रत्येक भाग पवित्र मानला आणि भौगोलिक सीमांच्या पलीकडे जाऊन एकात्मतेच्या भावनेने ते एकत्र जोडले गेले. अनेकदा विभाजनांनी चिन्हांकित असलेल्या या जगात, ही एकतेची भावना आज पूर्वीपेक्षा अधिक प्रासंगिक आहे. सोमनाथ आपल्या पूर्ण वैभवासह सदैव ताट मानेने उभे राहील, कारण एकतेची ही भावना आणि सामायिक सांस्कृतिक चेतना प्रत्येक भारतीयाच्या हृदयात जिवंत आहे. यांना अभिवादन करण्यासाठी आणि एक हजार वर्षांच्या असाधारण शौर्याचे स्मरण म्हणून, सोमनाथमध्ये पुढील एक हजार दिवस विशेष पूजा आयोजित केली जाईल. अनेक लोक या पूजेसाठी देणगी देत आहेत, हे पाहून आनंद होतो.

या विशेष काळात सोमनाथला भेट देण्याचे मी माझ्या देशबंधांना आवाहन करतो. जेव्हा तुम्ही सोमनाथच्या किनाऱ्यावर उभे राहाल, तेव्हा तेथील प्राचीन प्रतिध्वनींना तुमच्याशी संवाद साधू द्या. तिथे तुम्ही केवळ भक्तीने भागवून जाणार नाही, तर कधीही न ओसरणाऱ्या, अभेद्य आणि अढळ अशा सांस्कृतिक चेतनेची प्रबळ स्पंदनेही अनुभवाल. तुम्हाला भारताच्या अजिंक्य वृत्तीचा अनुभव येईल आणि अनेक प्रयत्न होऊनही आपली संस्कृती अपराजित का राहिली, हे उमजेल. तसेच तुम्हाला शाश्वत विजयाचे दर्शन घडण्याची संधी मिळेल. हा अनुभव नक्कीच अविस्मरणीय असेल.

शासकीय कर्मचारी पुन्हा एकदा फसले की.. ?

शासकीय कर्मचाऱ्यांचा संप तेव्हाच यशस्वी म्हणता येईल, जेव्हा रिक्त पदे भरली जातील, पेन्शनचा प्रश्न कायमचा सुटेल, सेवानिवृत्तीचे वय वाढेल आणि कर्मचाऱ्यांना सन्मानाने काम करता येईल. महाराष्ट्राच्या शासकीय यंत्रणेला निर्भय, प्रामाणिक आणि दूरदृष्टीचे नेतृत्व हवे आहे. एप्रिल २०२६ च्या अखेरच्या आठवड्यात महाराष्ट्राच्या शासकीय यंत्रणेला एक मोठा हादरा बसला. राज्यातील सुमारे १७ ते १८ लाख सरकारी कर्मचारी, शिक्षक आणि शिक्षकेतर कर्मचारी ११ एप्रिलपासून बेमुदत संपावर गेले. महसूल कार्यालये ठप्प झाली, जमीन-घर खरेदी विक्रीचे व्यवहार थांबले, विवाह नोंदणी बंद पडली आणि सामान्य नागरिक भरडला गेला. चौथ्या दिवशी म्हणजे २५ एप्रिल रोजी मुख्य सचिव राजेश अग्रवाल यांनी सरकाराकडून आश्वासने दिल्यानंतर संप मागे घेण्यात आला. पण प्रश्न उरतो हा संप खरोखर फलदाई झाला का, की केवळ आश्वासनांच्या धुक्यात हरवून गेला? शासकीय कर्मचाऱ्यांना पुन्हा एकदा फसवून गेला? बरं शासकीय कर्मचाऱ्यांनी वेटीस धरलं सामन्य जनतेलाच? त्यांचा ना सरकारशी काही संबंध ना शासकीय कर्मचाऱ्यांशी मग त्यांनी हा त्रास का सहन करायचा? मुळात शासकीय कर्मचाऱ्यांना संप करून साध्य काय झाले या प्रश्नाचे उत्तर शोधायचे असेल, तर संपामागील मूळ कारणे, कर्मचाऱ्यांची वास्तवस्थिती, त्यासमोरी उदासीनता आणि राजकीय पक्षांचा दृष्टिकोन या सर्व बाबींचा एकात्रित विचार करणे आवश्यक आहे.

आहेत. वषानुवर्षे भरती प्रक्रिया रखडलेल्या असल्याने जे कर्मचारी सेवेत आहेत, त्यांच्यावर दुष्पट-तिष्पट कामाचा बोझ पडत आहे. एखाद्या तालुक्याच्या ठिकाणी जेथे दहा कर्मचारी असणे आवश्यक आहे, तेथे चार-पाच जणच काम करतात. परिणामी नागरिकांची कामे रेंगाळतात, सरकारी अधिकाऱ्यांवर प्रचंड दबाव येतो आणि एकूण प्रशासकीय गुणवत्ता दासळते. भरतीचा प्रश्न केवळ कर्मचाऱ्यांपुरता मर्यादित नाही तो सामान्य जनतेलाही थेट भोगावला लागतो. अग्रग्य विभागात डॉक्टर-परिचारिकांची पदे रिक्त, महसूल विभागात तलाठी नाही, शाळांमध्ये शिक्षकच नाही हे चित्र राज्याच्या ग्रामीण भागात चिरंतन दिसते. या पार्श्वभूमीवर कर्मचाऱ्यांची रिक्त पदे भरण्याची मागणी केवळ स्वाधीनी नाही, ती व्यवस्थेच्या कार्यक्षमतेसाठी अत्यावश्यक आहे. वेतन आणि फायदे मिळूनही भ्रष्टाचार महाराष्ट्रात गेल्या दहा-बारा वर्षांत सरकारी भरतीची गती कमालीच मंद राहिली आहे. भाजप असो की काँग्रेस, दोन्ही पक्षांच्या सरकारने भरतीकडे पुरेसे लक्ष दिले नाही. याची कारणे वेगवेगळी असली, तरी परिणाम एकच. लाखो तरुण सरकारी नोकरीच्या प्रतीक्षेत वर्षे घालवतात. रिक्त पदांमुळे सेवेची गुणवत्ता दासळते. भरती न करण्यामागे एक न बोलला जाणारा राजकीय हिशेब आहे. भरती केली की आरक्षण, न्यायालयीन प्रकरणे, राजकीय दबाव यात अडकण्याची भीती सत्ताधारांच्या असते. त्यामुळे रडोषणा करायच्या पण भरती टाळायचीच हे अलिखित धोरण बनले आहे. हे राज्याच्या भविष्यासाठी अत्यंत घातक आहे. सातव्या वेतन आयोगानंतर सरकारी कर्मचाऱ्यांचे वेतन तुलनेने

सुधारले आहे. मात्र खासगी क्षेत्रातील वेगाने वाढणाऱ्या वेतनाशी तुलना केल्यास सरकारी नोकरीचे आर्थिक आकर्षण कमी होत आहे. तरीही नोकरीची स्थिरता, निवृत्तीवेतन, वैद्यकीय सुविधा आणि रजा या फायद्यांमुळे सरकारी नोकरी अजूनही आकर्षक मानली जाते. परंतु येथेच निवृत्तीवेतनाचा वादग्रस्त प्रश्न उभा ठाकतो. २००५ नंतर सेवेत आलेल्या कर्मचाऱ्यांना नवीन राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजना (नॅशनल पेन्शन स्कीम) लागू झाली. या योजनेत शेअर बाजाराशी निगडित परतवा असल्याने निवृत्तीनंतर किती पैसे मिळतील याची खात्री नाही. जुन्या पेन्शन योजनेत निश्चित रक्कम मिळत असे. या अनिश्चिततेमुळे कर्मचाऱ्यांमध्ये प्रचंड असुरक्षितता आहे आणि ती भावना रास्त आहे. निवृत्तीनंतरचे जगणे बाजाराच्या चढउतारावर अवलंबून असणे, हे कोणत्याही कर्मचाऱ्यासाठी मानसिकदृष्ट्या त्रासदायक आहे. वेतन आणि फायदे मिळूनही काही विभागांमध्ये रेटबलाखालून पैसेर घेण्याची प्रथा जिवंत आहे. जमीन नोंदणी, परवाने, शिष्यवृत्त्या, रेशन वितरण यात अनेकदा सामान्य माणसाला रकाम

तात्कालिक दृष्टीने पाहिल्यास अंशतः होय. सरकारने पेन्शन अधिसूचना १५ दिवसांत काढण्याचे, सेवानिवृत्ती वय ६० करण्याचा विचार करण्याचे, रिक्त पदे भरण्याचे आणि मुख्यमंत्री स्तरावर त्रैमासिक चर्चेचे व्यासपीठ निर्माण करण्याचे लेखी आश्वासन दिले. विशेषतः मार्च २०२४ पासून सेवानिवृत्त झालेल्या ६,५०० कर्मचाऱ्यांना पेन्शन मिळण्याचा मार्ग मोकळा झाला हे थेट, मूर्त फलित आहे. परंतु दीर्घकालीन दृष्टीने पाहिल्यास साशंकता आहे. महाराष्ट्रातील शासकीय कर्मचाऱ्यांचा इतिहास पाहिला, तर आश्वासन आणि अंमलबजावणी यात नेहमीच मोठी दरी राहिली आहे. शिवाय या संपामुळे सामान्य नागरिकांचे प्रचंड नुकसान झाले. जमीन व्यवहार, विवाह नोंदणी, वैद्यकीय सेवा या सगळ्यांवर परिणाम झाला. ज्या जनतेच्या करातून या कर्मचाऱ्यांचे वेतन मिळते, त्याच जनतेला चार दिवस त्रास सहन करावा लागला. हा नैतिक प्रश्न आहे आणि तो गांभीर्याने घ्यायला हवा. हा संप म्हणजे एका दीर्घ, दुखावलेल्या व्यवस्थेचा उत्स्फूर्त उद्रेक होता. संप म्हणजे केवळ आश्वासने मिळवण्याचे साधन बनू नये. संप हे शेवटचे हत्यार आहे आणि ते वापरण्याची वेळ आली, याचा अर्थ शासन-कर्मचारी संवादाची यंत्रणाच कोसळली आहे. मुख्यमंत्री स्तरावर त्रैमासिक चर्चेचे व्यासपीठ निर्माण झाले, तर ही यंत्रणा पुन्हा उभी राहू शकते. राजकीय पक्षांनीही आत्मपरीक्षण करायला हवे. संतत असताना प्रश्न सोडवायचे नाहीत आणि विरोधात असताना आश्वासने द्यायची हा खेळ थांबणे आवश्यक आहे. कर्मचाऱ्यांचे प्रश्न हे राजकारणाचे साधन नाहीत, ती जिवंत माणसांची व्यथा आहे.

थॅलेसेमिया म्हणजे काय? जाणून घ्या लक्षणे आणि आयुर्वेदिक उपाय

भारतामध्ये थॅलेसेमिया या आनुवंशिक रक्तविकाराचे रुग्ण मोठ्या प्रमाणात आढळतात. जगातील सर्वाधिक थॅलेसेमिया रुग्ण भारतात असून सुमारे एक लाखहून अधिक लोक या आजाराने ग्रस्त आहेत. तसेच देशात ३.५ ते ४.५ कोटी बीटा-थॅलेसेमिया कॅरिअर्स असल्याचे मानले जाते.

दरवर्षी ८ मे रोजी 'जागतिक थॅलेसेमिया दिन' साजरा केला जातो. या दिवसाचा उद्देश या गंभीर रक्तविकाराबाबत जनजागृती करणे आणि या आजारामुळे जीव गमावलेल्या रुग्णांना श्रद्धांजली अर्पण करणे हा आहे. थॅलेसेमिया म्हणजे काय, त्याची लक्षणे कोणती आणि आयुर्वेदाच्या मदतीने त्याचे व्यवस्थापन कसे करता येते, याबद्दल जाणून घेऊया.

थॅलेसेमिया म्हणजे काय?

थॅलेसेमिया हा आनुवंशिक रक्तविकार

आहे. शरीरात हिमोग्लोबिनचे उत्पादन कमी झाल्याने हा आजार होतो. या आजारामुळे रुग्णांना अशक्तपणा, सतत थकवा जाणवणे, वाढ खुंटणे, प्लीहा, हृदय किंवा यकृत सूजणे, गडद रंगाची लघवी, हाडांचे विकार आणि शरीरात जास्त प्रमाणात लोह साचल्यामुळे अवयव निकामी होण्याचा धोका निर्माण होतो. आई-वडिलांपैकी एक किंवा दोघेही कॅरिअर किंवा रुग्ण असल्यास मुलांना हा आजार होण्याची शक्यता वाढते.

थॅलेसेमियाचे प्रकार

- ▶ थॅलेसेमियाचे मुख्यतः दोन प्रकार आहेत.
- ▶ अल्फा थॅलेसेमिया - अल्फा ग्लोबिन जनुकांशी संबंधित
- ▶ बीटा थॅलेसेमिया - बीटा ग्लोबिन जनुकांशी संबंधित

बीटा थॅलेसेमियाचे पुढील प्रकार पडतात:

- ▶ थॅलेसेमिया मेजर
 - ▶ थॅलेसेमिया इंटरमिडिया
 - ▶ थॅलेसेमिया मायनर
- रुग्णांच्या प्रकृतीनुसार नियमित रक्त चढवणे, शरीरातील अतिरिक्त लोह कमी करण्यासाठी आयर्न केलेशन थेरपी आणि काही प्रकरणांमध्ये बोन मॅरो ट्रान्सप्लांट यांसारखे उपचार केले जातात.

आयुर्वेदानुसार थॅलेसेमिया

आयुर्वेदानुसार थॅलेसेमिया हा ह्याबीज दोषाह्मूळ होणारा विकार मानला जातो. या आजारावर पूर्ण उपचार नसले तरी योग्य उपचार आणि जीवनशैलीच्या मदतीने त्याचे व्यवस्थापन करता येऊ शकते. रक्त चढवण्याची गरज कमी करणे, रक्ताची गुणवत्ता सुधारणे आणि शरीराची प्रतिकारशक्ती वाढवणे यासाठी आयुर्वेदिक उपाय उपयुक्त ठरू शकतात.

थॅलेसेमियासाठी आयुर्वेदिक उपाय

हर्बल उपाय

- ▶ **अश्वगंधा** : शरीराची प्रतिकारशक्ती आणि ऊर्जा वाढवण्यास मदत करते.
- ▶ **आवळा** : व्हिटॅमिन उ आणि अँटिऑक्सिडंट्सने समृद्ध असल्याने लोहामुळे होणारे दुष्परिणाम कमी करण्यास मदत होते.
- ▶ **गिलोय** : तणाव कमी करून लाल रक्तपेशींचे उत्पादन वाढवण्यास सहाय्यक.
- ▶ **त्रिफळा** : शरीरातील अतिरिक्त लोह कमी करण्याचे कार्य करते.
- ▶ **आहारात काय घ्यावे?**
- ▶ जास्त लोह असलेले पदार्थ मर्यादित प्रमाणात घ्यावेत.
- ▶ नारळ, स्ट्रॉबेरीसारखे थंड आणि गोड गुणधर्माचे पदार्थ यकृतासाठी

फायदेशीर ठरतात.

- ▶ भरपूर पाणी आणि पाण्याचे प्रमाण जास्त असलेली फळे खावीत.
- ▶ हाडे मजबूत ठेवण्यासाठी कॅल्शियम आणि व्हिटॅमिन डी युक्त पदार्थांचा आहारात समावेश करावा.
- ▶ **जीवनशैलीत 'या' गोष्टी महत्त्वाच्या**
- ▶ अतिश्रम टाळावेत.
- ▶ हलका व्यायाम, योगासने, पोहणे आणि चालणे यांचा समावेश करावा.
- ▶ संसर्ग टाळण्यासाठी स्वच्छतेची काळजी घ्यावी.
- ▶ मद्यपान, धूम्रपान आणि व्यसनांपासून दूर राहावे.
- ▶ **उपचारांबाबत घ्यायची काळजी**
- ▶ थॅलेसेमिया रुग्णांनी नियमित डॉक्टरांचा सल्ला, तपासण्या आणि रक्त संक्रमण वेळेवर करून घेणे आवश्यक आहे. शरीरातील लोहाचे प्रमाण सातत्याने तपासणेही गरजेचे असते. तसेच थकवा नियंत्रित ठेवण्यासाठी पुरेशी विश्रांती आणि नियोजित दिनचर्या महत्त्वाची ठरते.

उन्हाळ्यात शरीर थंड ठेवण्यासाठी 'हे' ५ पदार्थ खा

उन्हाळ्याच्या कडक उष्णतेत शरीर थंड ठेवण्यासाठी अनेकजण थंड पेये, आईस्क्रीम किंवा साखरयुक्त पदार्थांकडे वळतात. मात्र, हे पदार्थ केवळ तोंडाला थंडावा देतात, शरीराला नाही, असे मत तज्ज्ञांनी व्यक्त केले आहे.

इंस्टाग्राम पोस्ट शेअर करत तज्ज्ञांनी सांगितले की, शरीरातील उष्णता कमी करण्यासाठी योग्य हायड्रेशन, इलेक्ट्रोलाइट्स आणि पचनाला मदत करणारे पदार्थ खाणे आवश्यक आहे. हे पदार्थ त्वचा, केश, पचनसंस्था आणि रोगप्रतिकारक शक्तीसाठी फायदेशीर ठरू शकतात.

१. काकडी
काकडीमध्ये सुमारे ९५ टक्के पाणी असते, त्यामुळे ती शरीराला नैसर्गिक थंडावा आणि हायड्रेशन देते. कमी कॅलरी आणि सूक्ष्म पोषकतत्वांनी युक्त असलेली काकडी पचनासाठी हलकी मानली जाते. तज्ज्ञांचे मते, काकडी शरीरातील उष्णता कमी

करण्यास, डिहायड्रेशन टाळण्यास आणि कोलेजन निर्मितीस मदत करते. काकडी मीठ घालून, सॅलडमध्ये किंवा दहासोबत खाणे उपयुक्त ठरू शकते.

२. नारळपाणी

नारळपाणी हे नैसर्गिक इलेक्ट्रोलाइट्स, पोटॅशियम आणि सोडियमने समृद्ध पेय आहे. शरीरातील द्रव संतुलन राखण्यासाठी ते उपयुक्त मानले जाते.

तज्ज्ञांचे मते, पॅकबंद स्पोर्ट्स ड्रिंक्सपेक्षा नारळपाणी अधिक फायदेशीर ठरते. त्यात चिमूटभर सेंधव मीठ आणि थोडासा लिंबाचा रस मिसळल्यास ते अधिक पौष्टिक बनते.

३. दरबूज

उन्हाळ्यात दरबूज हा सर्वाधिक लोकप्रिय फळांपैकी एक आहे. यात सुमारे ९० टक्के पाणी असते. तसेच, लाइकोपीन नावाचे घटक त्वचेच्या

आरोग्यासाठी फायदेशीर मानले जातात. दरबूज शरीराला नैसर्गिक थंडावा देते आणि जड जेवणानंतर हलका स्नॅक म्हणून खाता येते.

४. दही

दही किंवा योगर्ट पचनसंस्थेसाठी फायदेशीर असून शरीराला थंडावा देण्यास मदत करते. यात प्रोबायोटिक्स असल्यामुळे आतड्यांचे आरोग्य सुधारण्यास मदत होते.

दही साधे, ताकाच्या स्वरूपात किंवा इतर पदार्थांमध्ये वापरून सेवन करता येते.

५. पुदिना

पुदिन्यामध्ये मेंथॉल असल्यामुळे शरीराला नैसर्गिक थंडावा जाणवतो. तसेच पचन सुधारण्यास आणि उष्णतेमुळे होणारा त्रास कमी करण्यास मदत होते.

पुदिना चटणी, फ्लेवर्ड पाणी किंवा चहामध्ये वापरता येते. माटातील पाणीही फायदेशीर तज्ज्ञांनी माटातील पाणी पिण्याची सल्ला दिला आहे. मातीच्या भांड्यातील पाणी नैसर्गिकरीत्या थंड राहते आणि किंचित अलकलाइन गुणधर्म असतात.

शरीरातील उष्णता कमी करण्यासाठी योग्य पर्याय
तज्ज्ञांच्या मते, हे पदार्थ शरीरातील पाण्याचे प्रमाण वाढवतात, इलेक्ट्रोलाइट्सची भरपाई करतात आणि पचन सुधारतात. त्यामुळे शरीरातील अंतर्गत उष्णता कमी होण्यास मदत होते.

कुलरच्या स्वच्छतेसाठी सोप्या ट्रिक्स

उन्हाळा वाढला की घरात कुलर हा जणू जीवदान देणारा पर्याय ठरतो. पण सतत वापरामुळे कुलरमधून येणारा कुबट वास, धूळ आणि घाण यामुळे थंड हवा मिळण्याऐवजी त्रासच वाढतो. विशेषतः वेळेवर साफसफाई न केल्यास पाण्यात जंतू वाढतात आणि हवेची गुणवत्ता खराब होते. त्यामुळे कुलर स्वच्छ ठेवणे केवळ आरामासाठी नाही, तर आरोग्यासाठीही अत्यंत महत्त्वाचे आहे. काही सोप्या आणि घरगुती उपायांनी तुम्ही कुलर अगदी सहजपणे स्वच्छ ठेऊ शकता.

- 1) सर्वप्रथम कुलर रिकामा करा कुलरमधील जुने पाणी पूर्णपणे काढून टाका. टाकीत साचलेली घाण आणि शेवाळ काढण्यासाठी स्वच्छ पाण्याने एकदा धुवा. यामुळे साफसफाईची प्रक्रिया अधिक प्रभावी होते.
- 2) तुरटीचा वापर करा कुलरच्या टाकीत स्वच्छ पाणी भरल्यानंतर त्यात थोडी तुरटी पावडर किंवा छोटा तुकडा टाका. तुरटी पाण्यातील जंतू नष्ट करते आणि दुर्गंधी कमी करते. हा सर्वात सोपा आणि किफायतशीर उपाय आहे.
- 3) कडुनिंबाची पाने वापरा कडुनिंबाची काही पाने कापडात बांधून कुलरच्या पाण्यात टाका. कडुनिंबामध्ये जंतुनाशक गुणधर्म असल्यामुळे पाण्यात बॅक्टेरिया आणि डासांची वाढ होत नाही.
- 4) बेकिंग सोडा आणि लिंबाचा रस कुलर स्वच्छ करताना पाण्यात थोडा बेकिंग सोडा आणि लिंबाचा रस मिसळा. हे मिश्रण नैसर्गिक डिऑडोरायझर म्हणून काम करते आणि कुलरमधील वास पूर्णपणे नाहीसा करते.
- 5) हनीकॉम्ब पॅन्स साफ करा कुलरमधील पॅन्स (गवत) हे

हवेच्या गुणवत्तेसाठी महत्त्वाचे असतात. महिन्यातून किमान 1-2 वेळा हे पॅन्स काढून स्वच्छ पाण्याने धुवा. यामुळे हवा अधिक थंड आणि स्वच्छ मिळते. 6) नियमित पाणी बदलण्याची सवय ठेवा दर 2-3 दिवसांनी कुलरचे पाणी बदला. साचलेले पाणी जंतू वाढवते आणि दुर्गंधी निर्माण करते. 7) कुलर कोरडा ठेवा आठवड्यातून एकदा कुलर पूर्णपणे रिकामा करून उन्हात वाळवून घ्या. यामुळे बॅक्टेरिया तयार होण्याचा धोका कमी होतो.

उन्हाळ्यात 'नागीण'चा वाढता धोका; अशी घ्या काळजी

उन्हाळ्यात वाढते तापमान, घाम आणि शरीरातील उष्णता यामुळे अनेक आरोग्यविषयक समस्या डोके वर काढतात. उष्माघात, डिहायड्रेशन यांसोबतच या काळात नागीण किंवा शिंगल्स या वेदनादायी आजाराचाही धोका वाढतो. सुरुवातीला साधी पुरळ किंवा त्वचेचा त्रास वाटणारा हा आजार प्रत्यक्षात नसांशी संबंधित असून त्यामध्ये तीव्र वेदना जाणवू शकतात. योग्य वेळी उपचार घेतल्यास हा आजार नियंत्रणात येऊ शकतो, मात्र दुर्लक्ष केल्यास दीर्घकालीन वेदना आणि गंभीर गुंतागुंत निर्माण होण्याची शक्यता असते. किंवा आहे नागीण आजार? नागीण या आजाराला वैद्यकीय भाषेत हर्पिस झॉस्टर असे म्हटले जाते. हा आजार व्हेरीसेला झॉस्टर या विषाणूमुळे होतो. हाच विषाणू कांजण्या होण्यास कारणीभूत असतो. ज्यांना लहानपणी कांजण्या झालेल्या असतात, त्यांच्या शरीरातील हा विषाणू पूर्णपणे नष्ट होत नाही. तो नसांच्या

मुळाशी सुप्त अवस्थेत राहतो आणि अनेक वर्षांनंतर शरीराची प्रतिकारशक्ती कमी झाल्यास पुन्हा सक्रिय होतो. त्यातूनच नागीणचा त्रास सुरू होतो. **कोणाला असतो जास्त धोका?** वैद्यकीय तज्ज्ञांच्या मते, हा आजार विशेषतः पन्नाशीपुढील व्यक्तींमध्ये अधिक आढळतो. तसेच मधुमेह, रक्तदाब, दीर्घकालीन आजार किंवा कमी प्रतिकारशक्ती असलेल्या व्यक्तींमध्येही नागीण होण्याची शक्यता जास्त असते. हा आजार शरीराच्या कोणत्याही भागावर होऊ शकतो. विशेषतः पोट, पाठ, कंबर, मान किंवा डोळ्यांच्या आसपास पुरळ आणि वेदना दिसून येतात. **समाजातील गैरसमज आणि वास्तव** नागीणविषयी समाजात अनेक गैरसमज आजही पाहायला मिळतात. नागीणीचा धोका पूर्ण झाला की जीवाला थोका असतो किंवा हा आजार फक्त तंत्र-मंत्रानेच बरा होतो अशा समजुती अनेक टिकाणी आहेत.

मात्र तज्ज्ञांच्या मते, हे सर्व गैरसमज आहेत. नागीण हा वैद्यकीय उपचारांनी पूर्णपणे नियंत्रणात येणारा आजार आहे. त्यामुळे भीती न बाळगता योग्य वेळी डॉक्टरांचा सल्ला घेणे आवश्यक आहे.

नागीणची प्रमुख लक्षणे:

- ▶ सुरुवातीला शरीराच्या एका भागात तीव्र वेदना किंवा जळजळ जाणवणे.
- ▶ ताप, अंगदुखी, थकवा आणि डोकेदुखी.
- ▶ त्वचा लालसर होणे.
- ▶ बारीक पाण्याचे फोड किंवा लाल पुरळ दिसणे.
- ▶ पुरळांचा पुंजका तयार होणे.
- ▶ काही रुग्णांमध्ये असह्य जळजळ आणि नसांमध्ये वेदना जाणवणे.

आहार कसा असावा?

नागीणच्या रुग्णांनी हलका आणि पचायला सोपा आहार घ्यावा. उपयुक्त पदार्थ: गायीचे दूध आणि तूप, डाळिंब, सफरचंद, काळ्या मनुका, ज्वारी, नाचणी आणि तांदळाची भाकरी, मूग डाळीचा समावेश **काय टाळावे?**

या काळात काही पदार्थ टाळणे फायदेशीर ठरते. जसे की मांसाहार, चहा आणि कॉफी, दही, केळी आणि पपई, लोणचे आणि आंबवलेले पदार्थ, पापड आणि तेलकट पदार्थ **वेळीच उपचार घेणे का महत्त्वाचे?** नागीणचा त्रास दुर्लक्षित केल्यास नसांमध्ये दीर्घकालीन वेदना राहू शकतात. विशेषतः डोळ्यांजवळ नागीण झाल्यास दृष्टीवर परिणाम होण्याचाही धोका असतो. त्यामुळे त्वचेवर अचानक वेदनादायी पुरळ दिसल्यास स्वतःहून उपचार करण्याऐवजी तज्ज्ञ डॉक्टरांचा सल्ला घेणे गरजेचे आहे.

चपाती, पुरी की पराठा पोटासाठी हलकं आणि लवकर पचणारं काय?

भारतीय घरांमध्ये जेवणात चपाती, पराठा आणि पुरी हे तिन्ही पदार्थ रोजच्या आहाराचा भाग असतात. पण अनेकदा जेवणानंतर पोट जड होणे, गॅस, अॅसिडिटी किंवा आळस येण्याचा अनुभव येतो. यामागे आपण काय खातो आणि ते कशा पद्धतीने बनवलं जातं, याचा मोठा संबंध असतो. विशेषतः तेल आणि तुपाचा वापर पचनक्रियेवर थेट परिणाम करतो. त्यामुळे आरोग्याच्या दृष्टीने कोणता पदार्थ लवकर पचतो, हे जाणून घेणं महत्त्वाचं ठरतं.

१) चपाती

साधी चपाती किंवा फुलका हा पोटासाठी सर्वात हलका पर्याय मानला जातो. यामध्ये तेल किंवा तूप फार कमी प्रमाणात वापरलं जातं. तसेच यात फायबरचं प्रमाण चांगलं असल्यामुळे पचनक्रिया सुरळीत राहते. चपाती पचण्यासाठी साधारणतः 2 ते 3 तास लागतात. चपाती वजन कमी करणारे, ज्यांना गॅस किंवा अॅसिडिटीचा त्रास होतो अशा व्यक्तींसाठी फायदेशीर आहे.

२) पराठा

पराठ्यामध्ये तेल किंवा तुपाचा वापर जास्त असतो. त्यामुळे तो चपातीपेक्षा जड ठरतो. विशेषतः बटाटा, पनीर किंवा इतर सारण भरलेले पराठे पचायला अधिक वेळ घेतात. असे पराठे पचण्यासाठी साधारणतः 3 ते 4 तास लागतात. म्हणून खाताना मर्यादा असावी जास्त खाल्ल्यास सुंदर आणि

जडपणा आणि आळस जाणवू शकतो.

३) पुरी

पुरी ही डीप फ्राय केलेली असल्यामुळे त्यात तेलाचं प्रमाण खूप जास्त असतं. तेलकट पदार्थ पचवण्यासाठी शरीराला अधिक मेहनत घ्यावी लागते. त्यामुळे पुरी पचायला सर्वात जास्त वेळ लागतो. पुरी पचण्यासाठी लागणारा वेळ साधारणतः 4 ते 6 तास लागतात. जास्त सेवन केल्यास गॅस,

अॅसिडिटी आणि अपचनाचा त्रास होऊ शकतो. आरोग्यासाठी काय निवडाल? जर तुम्हाला हलकं आणि सहज पचणारं जेवण हवं असेल, तर चपाती हा सर्वोत्तम पर्याय आहे. पराठा आणि पुरी चविष्ट असले, तरी त्यांचा मर्यादित प्रमाणातच आस्वाद घ्यावा. विशेषतः रात्रीच्या जेवणात तेलकट पदार्थ कमी खाल्ल्यास पचन सुधारण्यास मदत होते.

रसायनविरहित फळे शोळखण्याच्या काही सोप्या ट्रिक्स

रोजच्या आहारात एक तरी फळ नक्कीच असले पाहिजे, ही चांगली गोष्ट आहे, पण निरोगी आरोग्यासाठी चांगल्या फळांची ओळख आणि निवडही तितकीच आवश्यक असते. त्यामुळे केमिकल फ्री आणि चांगली फळे ओळखण्याच्या काही सोप्या ट्रिक्स येथे सांगत आहोत. फळे सुंदर आणि

चमकदार दिसण्यासाठी आजकाल अपायकारक विषारी पदार्थांचा वापर केला जातो. बाहेरून ही फळे जरी दिसायला सुंदर असली तरी आरोग्यासाठी नुकसानदायक सिद्ध होत आहेत. फूड पॉयझनिंग ते कॅन्सर अशा अनेक आजारांमागील कारण ही केमिकलचा वापर करून पिकवलेली फळे कारणीभूत ठरत आहेत. फळांची चव गोड लागवी आणि ती लवकर पिकावी म्हणून इथेनॉल-३९, काबाइड आणि अॅथिलिन गॅसचा वापर केला जातो. काबाइडचा वापर फळांना लवकर पिकवण्यासाठी त्यांच्यावर शिंपडून केला जातो, तर इथेनॉल पाण्यात विरघळवून त्यात फळ बुडवून ठेवली जातात. ज्यामुळे ती जास्त वेळासाठी ताजी दिसतात.

चमकदार दिसण्यासाठी आजकाल अपायकारक विषारी पदार्थांचा वापर केला जातो. बाहेरून ही फळे जरी दिसायला सुंदर असली तरी आरोग्यासाठी नुकसानदायक सिद्ध होत आहेत. फूड पॉयझनिंग ते कॅन्सर अशा अनेक आजारांमागील कारण ही केमिकलचा वापर करून पिकवलेली फळे कारणीभूत ठरत आहेत. फळांची चव गोड लागवी आणि ती लवकर पिकावी म्हणून इथेनॉल-३९, काबाइड आणि अॅथिलिन गॅसचा वापर केला जातो. काबाइडचा वापर फळांना लवकर पिकवण्यासाठी त्यांच्यावर शिंपडून केला जातो, तर इथेनॉल पाण्यात विरघळवून त्यात फळ बुडवून ठेवली जातात. ज्यामुळे ती जास्त वेळासाठी ताजी दिसतात.

महाराष्ट्रात बालमृत्यूचे प्रमाण घटले तरीही दररोज 35 बालकांचा होतोय मृत्यू

■ **बातमी / लेख, प्रीती दिपक नाईक**
बालमृत्यू हा एक अद्याप न सुटलेला प्रश्नच आहे. बालमृत्यू रोखण्यासाठी सार्वजनिक आरोग्य विभाग सातत्याने विविध योजना राबवत आहे. त्यामुळे गेल्या पाच वर्षांमध्ये बालमृत्यूचे प्रमाण घटत असले, तरी आन्धान कायम आहे. आरोग्य विभागाच्या आकडेवारीनुसार, २०२५-२६ या वर्षात राज्यात १२७९२ बालमृत्यू नोंदविले गेले. दररोज सरासरी ३५ मुलांचा मृत्यू होत असल्याचे चित्र समोर आले आहे. पाच वर्षांपूर्वी ही संख्या ४५ इतकी नोंदविली जात होती. आरोग्यसेवा विभागाचे संयुक्त संचालक डॉ. संदीप सांगळे म्हणाले, गेल्या काही वर्षांत बालमृत्यूचा संख्येत घट झाली आहे. ती अणखी कमी करण्यासाठी आम्ही प्रयत्नशील आहोत. प्रत्येक बालमृत्यूचे परीक्षण करण्यासाठी विविध समित्या कार्यरत आहेत. महिला व बालविकास विभागासोबत समन्वय साधून महिलांच्या आरोग्यावर लक्ष केंद्रित केले जाते; कारण मुलांचे आरोग्य

हे मातांच्या आरोग्यावर अवलंबून असते. लसीकरण पथकेही तळागाळात काम करून एकही मूल लसीकरणपासून वंचित राहू नये, याची काळजी घेत आहेत. काय आहेत बालमृत्यूची कारणे? अकाली जन्म, जन्मतः कमी वजन, जन्मावेळी श्वास न लागणे (बर्थ एस्मिफिसिया), श्वसनावरील ताण, न्यूमोनिया, सेप्सिस, जन्मजात विकृती आणि आकस्मिक मृत्यू ही बालमृत्यूची प्रमुख कारणे आहेत. बालमृत्यू रोखण्यासाठी प्रयत्न सुरु बालमृत्यू रोखण्यासाठी महाराष्ट्रातील पाच आदिवासी भागातील जिल्ह्यांमध्ये लसीकरण करण्याचा निर्णय यापूर्वी सिद्धीविनायक गणपती मंदिर न्यास विश्वस्तानी घेतला आहे. आदिवासी बांधवाबाबत आरोग्य योजनांबाबत माहिती दिली गेली. महाराष्ट्रातील विविध जिल्ह्यातील आदिवासी बांधव आणि त्यांच्या कुटुंबियांना मदत करण्याच्या दृष्टिकोनातून शासन पाऊले उचलत आहे ही बाब निदर्शनास आणली.

या सर्व परिस्थितीत शासनाला मदत केली जावी या हेतूने सिद्धीविनायक गणपती मंदिर न्यासाकडून पुढाकार घेण्यात आला आहे. **कुपोषणामुळेही होत आहेत मृत्यू** दुसरीकडे, कुपोषणामुळे मेळणाऱ्या परिस्तरात लहान मुलांच्या मृत्यूच्या घटना अद्यापही थांबलेल्या नाहीत. चिखलदरा आणि धारणी परिसरात काही बालकांचा यापूर्वी मृत्यू झाला असल्याची माहिती दिली गेली. त्यातच आता कुपोषणामुळे होणारे बालमृत्यू कुठेही थांबायला हवेत, बालमृत्यू रोखण्याला प्रथम प्राधान्य देणे गरजेचे असल्याचे निरीक्षण नोंदवत सरकारने यासाठी टोस पावले

उचलायलाच हवीत असे न्यायालयाने एका प्रकरणात म्हटले आहे.

7 वर्षांची प्रतीक्षा संपली! अखेर विरारचा नारंगी उड्डाणपूल

■ **वसई । प्रतिनिधी,**
विरारमधील वाहतूक कोंडीचा मोठा प्रश्न अखेर मार्गी लागला आहे. तब्बल सात वर्षांपासून रखडलेला बहुचर्चित नारंगी उड्डाणपूल शुक्रवारी नागरिकांच्या सेवेत दाखल करण्यात आला. पुलाचे लोकार्पण पालघर जिल्ह्याचे पालकमंत्री गणेश नाईक यांच्या हस्ते करण्यात आले. या उड्डाणपुलामुळे विरार पूर्व आणि पश्चिम भागातील प्रवास अधिक जलद आणि सुलभ होणार असल्याने नागरिकांमध्ये समाधान व्यक्त केले जात आहे. विरार शहराच्या वाढत्या विस्तारामुळे गेल्या काही वर्षांत वाहतूकीचा ताण मोठ्या प्रमाणात वाढला होता. विशेषतः पूर्व आणि पश्चिम भागाला जोडणाऱ्या मार्गावर सतत कोंडी होत असल्याने नागरिकांना रोज मोठ्या अडचणीचा सामना करावा लागत होता. ही समस्या लक्षात घेऊन सार्वजनिक बांधकाम विभागाने नारंगी रेल्वे फाटक क्रमांक 41 येथे उड्डाणपूल उभारण्याचे काम हाती घेतले होते. मात्र विविध

तांत्रिक अडचणी आणि प्रशासकीय प्रक्रियांमुळे हा प्रकल्प तब्बल सात वर्षे रखडला होता. अखेर सर्व अडथळे दूर करत हा बहुचर्चित उड्डाणपूल वाहतूकीसाठी खुला करण्यात आला आहे. पूल सुरु झाल्याने विरार पूर्व आणि पश्चिम भागातील संपर्क अधिक वेगवान होणार असून वाहनचालकांना मोठा दिलासा मिळणार आहे. यामुळे प्रवासाचा वेळ मोठ्या प्रमाणात कमी होईल, तसेच दररोजच्या वाहतूक कोंडीपासूनही नागरिकांची सुटका होणार आहे. नवीन उड्डाणपूल सुरु झाल्यानंतर नागरिकांचा प्रवास अधिक सुलभ होणार असून इंधनाची बचत आणि प्रदूषणात घट होण्याची अपेक्षा व्यक्त केली जात आहे. शहराच्या विकासासाठी या प्रकल्पामुळे मोठी चालना मिळणार असल्याचे बोलले जात आहे. या लोकार्पण सोहळ्याला पालकमंत्री गणेश नाईक यांच्यासह महापौर अजीव पाटील, खासदार डॉ. हेमंत सक्करा, आमदार राजन नाईक, स्नेहा दुबे-पांडे, राजेंद्र

गावित, जिल्हाधिकारी डॉ. इंदुराणी जाखड, आयुक्त पृथ्वीराज बी. पी., सार्वजनिक बांधकाम विभागचे अधिकारी तसेच मोठ्या संख्येने नागरिक उपस्थित होते. उड्डाणपुलाची वैशिष्ट्ये नारंगी उड्डाणपूल हा चारपट्टी भव्य प्रकल्प असून पुलाची एकूण लांबी 694 मीटर आहे. रेल्वे मार्गावरील मुख्य गाळा 58 मीटरचा आहे. सुमारे 39.54 कोटी रुपयांचा हा प्रकल्प महाराष्ट्र शासन आणि रेल्वे विभागाच्या 50-50 टक्के भागीदारीत पूर्ण करण्यात आला आहे. पुलाच्या बांधकामासाठी पाईप्स फाउंडेशन आणि प्री-स्ट्रेस्ड गर्डर तंत्रज्ञानाचा वापर करण्यात आला आहे. नारंगी फाटकामुळे वषारुवर्षे नागरिक त्रस्त

विरारमधील नारंगी रेल्वे फाटक हे अनेक वर्षांपासून वाहतूक कोंडीचे प्रमुख कारण ठरत होते. फाटक बंद झाल्यानंतर वाहनांच्या लांबच लांब रांगा लागत होत्या. सकाळ आणि संध्याकाळच्या गर्दीच्या वेळेत नागरिकांना मोठा मनस्ताप सहन करावा लागत होता. विरार शहराच्या वाढत्या नागरीकरणामुळे पूर्व आणि पश्चिम भागातील दळणवळणावर ताण वाढत गेला आणि त्यामुळे उड्डाणपूल उभारण्याचा निर्णय घेण्यात आला. मात्र तांत्रिक अडचणी, रेल्वे मंजूरी आणि प्रशासकीय प्रक्रियांमुळे हा प्रकल्प तब्बल सात वर्षे रखडला होता. अनेक वेळा काम बंद पडल्याने नागरिकांमध्ये नाराजीही निर्माण झाली होती.

मुंबईत पार्किंग शुल्कात ४० टक्के वाढीचा प्रस्ताव

■ **मुंबई । प्रतिनिधी,**

बुधनंमुंबई महानगरपालिकेच्या वाहतूक विभागाने मुंबईतील सार्वजनिक पार्किंग सुविधांच्या शुल्कात चाळीस टक्के वाढ करण्याचा प्रस्ताव मांडला आहे. या प्रस्तावाला तत्त्वतः मंजूरी मिळाली असून तो प्रत्यक्षात आला तर तब्बल दहा वर्षांनी हे दर वाढणार आहेत.

सुधारित प्रस्ताव आता महानगरपालिका आयुक्त अश्विनी भिडे यांच्या मंजूरीच्या प्रतीक्षेत आहे. आयुक्तांच्या मंजूरीनंतर, तो वर्क्स कमिटी आणि त्यानंतर अंतिम मंजूरीसाठी महापालिकेच्या सर्वसाधारण सभेसमोर ठेवला जाईल. सार्वजनिक पार्किंगचे तीन प्रकारांत वर्गीकरण केले जाते: विकासकांनी अतिरिक्त त्रकक जली बदल्यात बांधलेली बहुमजली पार्किंग स्ट्रक्चर्स, रस्त्यावरील पे-अँड-पार्क (अल्पकालीन वापरसाठी रस्त्याच्या कडेला असलेले शुल्क-आधारित पार्किंग आणि रस्त्याबाहेरील

MUMBAI: BMC PROPOSES 40% HIKE IN PUBLIC PARKING FEES ACROSS CITY

REVISOR	PROPOSED HIKE	REVISION AFTER NEARLY A DECADE
40%		
Category	Existing Fee (₹)	Proposed Fee (₹)
A Commercial District	1.60	2.24
B Office Suburb	1.40	1.96
C Urban Suburb	1.20	1.68

पे-अँड-पार्क (वाहतूक कोंडी कमी करण्यासाठी रस्त्यापासून दूर असलेले स्वतंत्र भूखंड यांचा त्यात समावेश होतो. बीएमसीने २ जानेवारी २०१५ रोजी सर्वसमावेशक पे-अँड-पार्क धोरण मंजूर केले होते. ज्यामध्ये पार्किंग शुल्कात ३०० ते ४००% वाढ सुचवण्यात आली होती. मात्र, तीव्र सार्वजनिक आणि राजकीय विरोधामुळे राज्य सरकारने जानेवारी २०१५ मध्ये या निर्णयाला स्थगिती दिली. फेब्रुवारी २०१७ मध्ये ही स्थगिती उठवण्यात आली, त्यानंतर पार्किंगचे दक्षिण

मुंबईतील 'ए' वॉर्डपासून सुधारित दर लागू करण्यास सुरुवात केली. ए, बी आणि सी अशा तीन झोनमध्ये विभागलेले हे धोरण मार्च २०२१ मध्ये संपणार होते, परंतु तत्कालीन आयुक्तांच्या मान्यतेने त्याला मुदतवाढ देण्यात आली होती. एका वरिष्ठ नागरी अधिकाऱ्याने सांगितले की, जवळपास एका दशकानंतर विद्यमान पे-अँड-पार्क धोरणात बदलाचा प्रस्ताव मांडण्यात आला आहे. याला तत्त्वतः मान्यता मिळाली असून आता सविस्तर टिपणी तयार केली जाईल. हे सुधारित दर

विद्यमान आणि भविष्यातील सर्व पार्किंग कंत्राटांमध्ये समाविष्ट केले जातील.

दरम्यान, मुंबईतील पार्किंगच्या जागांचा नकाशा तयार करण्यासाठी बीएमसी तीन कोटी रुपयांचा डिजिटल डॅशबोर्ड विकसित करत आहे. एका स्मार्ट पार्किंग ॲप आणि वेबसाइटद्वारे नागरिकांना पार्किंगच्या उपलब्धतेबद्दल रिअल-टाइम माहिती मिळेल. यामध्ये फास्टगो आधारित पॅमेंट सुविधा देखील असेल, ज्यामुळे जादा शुल्क आकारणी आणि पार्किंग निधीचा गैरवापर थांबवण्यास मदत होईल. कुठे लागू होणार नवीन दर? हे सुधारित पार्किंग दर मुंबईतील पालिकेच्या सर्व पार्किंग सुविधांना लागू होतील, ज्यात खालील कार्यांचा समावेश आहे: ३७ सार्वजनिक वाहनतळ २६ रस्त्यावरील 'पे-अँड-पार्क' क्षेत्र ३५० हून अधिक रस्त्याबाहेरील 'पे-अँड-पार्क' सुविधा

ऐरोली-काटई नाका कॉरिडोरचा टप्पा-२ पूर्ण; टप्पा-१ चे काम अंतिम टप्प्यात

■ **मुंबई । प्रतिनिधी,**

मुंबई महानगर प्रदेशातील प्रादेशिक वाहतूक व्यवस्थेत आमूलाग्र बदल घडवणारा ऐरोली-काटई नाका कॉरिडोर प्रकल्पाने महत्त्वपूर्ण टप्पा गाठला आहे. या प्रकल्पातील दुसऱ्या टप्प्यातील ऐरोली ते ठाणे-बेलापूर रोड या उन्नत मार्गाचे काम पूर्ण झाले आहे. तर या प्रकल्पातील ठाणे-बेलापूर रोड ते राष्ट्रीय महामार्ग-४ या टप्पा-१ चे काम अंतिम टप्प्यात पोहोचले आहे. तसेच तिसऱ्या टप्प्याचे काम प्रगतिपाथवर आहे. मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणातर्फे (एमएमआरडी) ऐरोली-काटई नाका कॉरिडोर प्रकल्प राबविण्यात येत आहे. तीन टप्प्यात या प्रकल्पाचे काम सुरु आहे. या प्रकल्पामुळे ऐरोली, मुंब्रा आणि काटई नाका यांना अखंड रस्त्याने जोडणी मिळणार असून प्रवासाचे अंतर लक्षणीयरीत्या कमी होणार आहे. सर्वांशितरीत रस्त्यांवरील गर्दी कमी होऊन नवी मुंबई, ठाणे, कल्याण-डोंबिवली आणि बदलापूर दरम्यान जलद व कार्यक्षम प्रवास

शक्य होणार आहे. हा कॉरिडोर केवळ रस्ते प्रकल्प नसून महाराष्ट्राच्या भविष्यासाठीची धोरणात्मक गुंतवणूक आहे. टप्पा-१ आणि टप्पा-२ पूर्णत्वाच्या अंतिम टप्प्यात असून वाहतूकीसाठी यावर्षीच सुरु करण्यात येतील. प्रवासाचा चेहरामोहरा बदलणार ऐरोली-काटई नाका कॉरिडोरमुळे मुंबई महानगर प्रदेशातील प्रवासाचा चेहरामोहरा बदलणार आहे. प्रमुख शहरी केंद्रांना जोडणारा हा हायस्पीड मार्ग नागरिकांसाठी तसेच मालवाहतूकीसाठी अधिक कार्यक्षम आणि सुलभ ठरेल, असे एमएमआरडीचे आयुक्त डॉ. संजय मुखर्जी म्हणाले. प्रवासाचा वेळ ३५ मिनिटांनी कमी होणार ठाणे आणि नवी मुंबईसाठी हा प्रकल्प मोठा कनेक्टिव्हिटी बूस्टर ठरणार आहे. विशेषतः बोगद्यामुळे दोन्ही भागांदरम्यान अधिक जलद व अखंड प्रवास शक्य होईल. या प्रकल्पामुळे प्रवासाचा वेळ ३५ ते ४० मिनिटांनी कमी होणार असल्याचे उपमुख्यमंत्री व एमएमआरडीचे अध्यक्ष एकनाथ शिंदे म्हणाले.

घोडबंदर रस्त्यावर मृत्यूचे महाकाय दूत, दगाड मातीच्या खुल्या डंपरचा वाढता धोका

■ **ठाणे । प्रतिनिधी,**

ठाण्यातील सर्वात वर्दळीचा आणि महत्त्वाचा मार्ग समजला जाणारा घोडबंदर रोड सध्या वाहनचालक व प्रवाशांसाठी ह्यामृत्यूचा साखळक ठरत आहे. मेट्रेचे काम आणि वाढती वाहतूक कोंडी यामुळे आधीच त्रस्त असलेल्या प्रवाशांना आता उघड्या डंपरमधून होणाऱ्या

जीवधेण्या दगाड-माती वाहतूकीशी सामना करावा लागत आहे. सुरक्षिततेची कोणतीही दक्षता न घेता, भरधाव वेगाने धावणार्थ्या या डंपरमुळे मोठा अपघात होण्याची भीती व्यक्त होत आहे. मुंबईलगतच्या ठाण्यात नागरीकरण वाढत आहे. घोडबंदर रोडवर तर नवनवीन गृह प्रकल्पांची व इमारतींची तसेच अन्य विकासकामे सुरु आहेत. याकरीता

घोडबंदर रोडवरून मोठ्या प्रमाणावर बांधकामाचे दगाड घेऊन जाणारे डंपर धावत असतात. नियमानुसार, अशा प्रकारे बांधकाम साहित्य किंवा दगाड वाहून नेताना ते ताडपत्रीने किंवा काळीने पूर्णपणे झाकलेले असणे अनिवार्य आहे. मात्र, अनेक डंपर चालक या नियमांना केराची टोपली दाखवत दगाडचे ढिगारे डंपरमध्ये रचून भरधाव वेगाने वाहने हाकतात.

तीन महिन्यांतच BMC मध्ये राजकीय बदल; गटनेते अमय घोले यांचा सुधार समितीचा राजीनामा

■ **मुंबई । प्रतिनिधी,**

एकनाथ शिंदे यांच्या शिवसेनेचे नगरसेवक तथा पालिकेतील गटनेते अमय घोले यांनी सुधार समितीचा राजीनामा दिला आहे. एकनाथ शिंदे यांच्या जवळचे मानले जाणारे आमदार तुकाराम काते यांची सून व नगरसेविका समृद्धी काते यांची सुधार समिती सदस्य पदी वर्णी लागणार आहे. तर शिंदे सेनेचे आमदार दिलीप लांडे यांच्या जवळच्या अश्विनी माटेकर यांची शिक्षण समिती सदस्य पदी वर्णी लागणार आहे. मुंबई महापालिकेत महिन्यांतच तीन राजकीय बदल झाल्याने चर्चेला उभ्यात आले आहे. सुधार समितीत सध्या २६ सदस्य आहेत. यामध्ये भाजपचे दहा सदस्य असून शिवसेना शिंदे गटाचे तीन सदस्य असून उर्वरित सदस्यांमध्ये काँग्रेस, शिवसेना उबाठा, एमआयएम, मनसेचा नगरसेवक आहे. या समितीत घोलेही सदस्य आहेत. तर शिवसेनेच्या अंजली नाईक या शिक्षण समितीच्या सदस्यही आहेत. समृद्धी काते, अश्विनी माटेकर यांना संधी शिवसेनेचे आमदार दिलीप लांडे आणि

आमदार तुकाराम काते यांनी आपल्या नातेवाईक आणि जवळच्यांची वर्णी लागायी, यासाठी पक्ष श्रेष्ठिकडे पाठपुरावा केला होता. काते यांची सून समृद्धी काते या नगरसेविका असून त्यांची सुधार किंवा अन्य एखाद्या समितीवर वर्णी लागायी, यासाठी प्रयत्न करत होते. तर आमदार दिलीप लांडे यांनी पत्नी व नगरसेविका शैला लांडे किंवा नगरसेविका अश्विनी माटेकर यांची शिफारस पक्षश्रेष्ठिकडे केली होती. अखेर यावर पडदा पडला असून तुकाराम काते यांची सून समृद्धी काते आणि अश्विनी माटेकर या दोघा नगरसेविकांना संधी देण्याचा निर्णय पक्षश्रेष्ठिंनी घेतला आहे.

मुंबई विमानतळावरील उड्डाणे पुन्हा सुरु; देखभालीच्या कामामुळे धावपट्टी सहा तास बंद, पावसाळ्यापूर्वीची तांत्रिक तपासणी यशस्वीरीत्या पूर्ण

■ **मुंबई । प्रतिनिधी,**

जगातील सर्वाधिक वर्दळीची धावपट्टी असलेल्या छत्रपती शिवाजी महाराज आंतरराष्ट्रीय विमानतळावर (सीएएमआयए) पावसाळ्यापूर्व देखभालीचे काम सुरुवातीला यशस्वीरीत्या पूर्ण झाले. सकाळी ११ वाजता सुरु झालेला हा सहा तासांचा तांत्रिक ब्लॉक सार्यंकाळी ५ वाजता संपला असून, त्यानंतर विमानतळावरील सर्व उड्डाणे पूर्ववत झाली आहेत. मुंबईत येणाऱ्या मान्यतांच्या पार्श्वभूमीवर विमानांच्या सुधारित संचालनासाठी हे काम दरवर्षी हाती घेतले जाते. या सहा तासांच्या कालावधीत ३,४४८ मीटर लांबीची मुख्य धावपट्टी (०९/२७) आणि २,८७९ मीटर लांबीची दुय्यम धावपट्टी (१४/३२) तांत्रिक तपासणीसाठी बंद ठेवण्यात आली होती. स्वच्छता करण्यात आली, तसेच कमी दृश्यमानतेच्या काळात माहिती तंत्रज्ञान आणि नेव्हिगेशन यंत्रणा विनाखंड सुरु राहावी, यासाठी केवळ

बिघाड होऊ नयेत, यासाठी विशेष ईंजिनिअरिंग तपासणी करण्यात आली. धावपट्टीवरील विमानांच्या टायरचे साचलेले रबर काढून टाकणे हे या देखभालीतील सर्वात महत्त्वाचे काम होते. यामुळे विमानांना ब्रेक लावताना आवश्यक घर्षण मिळते. यासोबतच धावपट्टीवरील ३,००० हून अधिक दिवे आणि संबन्धित सब-स्टेशन्सचे ऑईड करण्यात आले. अतिवृष्टीच्या काळात पाण्याचा निचरा वेगाने व्हावा, यासाठी ड्रेनेज यंत्रणेची स्वच्छता करण्यात आली, तसेच कमी दृश्यमानतेच्या काळात माहिती तंत्रज्ञान आणि नेव्हिगेशन यंत्रणा विनाखंड सुरु राहावी, यासाठी केवळ

नेटवर्कची चाचणी करण्यात आली. सहा महिनेआधीची तयारी या कामासाठी मुंबई इंटरनॅशनल एअरपोर्ट लिमिटेडने (एमआयएएल) सहा महिनेआधीच तयारी सुरु केली होती.

देशांतर्गत आणि आंतरराष्ट्रीय विमान कंपन्यांना याची पूर्वकल्पना देण्यात आली होती. जेणेकरून प्रवाशांची गैरसोय टाळण्यासाठी त्यांना विमान फेऱ्यांचे नियोजन करता येईल. पावसाळ्यातील आन्धानात्मक हवामानात धावपट्टीची पायाभूत सुविधा सुरक्षित ठेवण्यासाठी ही प्रतिबंधात्मक देखभाल अत्यंत महत्त्वाची असल्याचे प्रवक्त्याने सांगितले.

हे दैनिक मालक, मुद्रक, प्रकाशक व संपादक - डॉ. श्री. दिपक मोरेश्वर नाईक यांनी सोमाणी प्रिंटींग प्रेस, कार्यालय - गाला नं. ४, एन. के. इंडस्ट्रियल इस्टेट, प्रवासी इंडस्ट्रियल इस्टेटच्या बाजुला, गेट नं. २, गोरेगाव (पूर्व) मुंबई ४०००६३ (महाराष्ट्र), येथे छापून रुम नं. १०३, कुणाल कुटीर बी बिल्डींग, नवघर रोड, हनुमान मंदिराजवळ, भाईंदर (पूर्व), जि. ठाणे ४०११०५ (महाराष्ट्र) येथे प्रसिद्ध केले. संपादक - डॉ. श्री. दिपक मोरेश्वर नाईक, पीआरबी कायद्यानुसार संपादकीय जबाबदारी यांची राहिल, सर्व वाद आणि दावे ठाणे न्यायालयीन कक्षच्या आधील राहतील. (या वर्तमानपत्रात प्रसिद्ध होणाऱ्या बातम्या / लेख / जाहिराती यांची जबाबदारी संबंधीत वार्ताहर, लेखक, आणि जाहिरात प्रतिनिधी यांच्यावर राहिल.) भ्रमणध्वनी - ७४००००१४७४. Email : marathiekikaran2021@gmail.com

Printed & Published and Owned by Dr. Mr. Deepak Moreshwar Naik. Printed at SOMANI PRINTING PRESS, OFFICE - Gala No. 4, Near N.K. Industrial Estate, Near Pravasi Industrial Estate, Gate No.2, Goregaon (E), Mumbai 400 063, Maharashtra, Published at Room No. 103, Kunal Kutir, B Building, Navghar Road, Near Hanuman Mandir, Bhayander (East) Dist - Thane, PinCode 401 105, Maharashtra. Editor : Dr. Mr. Deepak Moreshwar Naik, Mo.7400001474, Email Id : marathiekikaran2021@gmail.com